

**ΕΚΘΕΣΗ ΤΗΣ ΚΥΠΡΙΑΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ
ΚΑΤΑ ΤΩΝ ΔΙΑΚΡΙΣΕΩΝ ΣΕ ΤΟΜΕΙΣ
ΤΟΥ ΚΟΙΝΟΤΙΚΟΥ ΚΕΚΤΗΜΕΝΟΥ**

ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΚΑΙ ΜΕΤΡΑ ΚΑΤΑ ΤΩΝ ΔΙΑΚΡΙΣΕΩΝ

ΛΕΥΚΩΣΙΑ – ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ 2004
(Αναθεωρημένη Έκδοση)

**ΕΚΘΕΣΗ ΤΗΣ ΚΥΠΡΙΑΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ
ΚΑΤΑ ΤΩΝ ΔΙΑΚΡΙΣΕΩΝ ΣΕ ΤΟΜΕΙΣ
ΤΟΥ ΚΟΙΝΟΤΙΚΟΥ ΚΕΚΤΗΜΕΝΟΥ**

**ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΚΑΙ ΜΕΤΡΑ
ΚΑΤΑ ΤΩΝ ΔΙΑΚΡΙΣΕΩΝ**

**ΛΕΥΚΩΣΙΑ – ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ 2004
(Αναθεωρημένη Έκδοση)**

- * *Επιμέλεια κειμένου και εξωφύλλου
Υπουργείο Δικαιοσύνης και Δημόσιας Τάξης*
- * *Συγγραφή κειμένου: Υπουργεία Δικαιοσύνης και Δημόσιας Τάξης, Εργασίας
και Κοινωνικών Ασφαλίσεων, Εσωτερικών, Υγείας, Παιδείας και Πολιτισμού
και Νομική Υπηρεσία.*
- * *Εκτύπωση
Κυβερνητικό Τυπογραφείο*

ISBN 9963-30-006-5

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

	Σελ.
1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ	1-2
2. ΜΕΡΟΣ Ι – ΣΥΝΤΑΓΜΑΤΙΚΗ, ΔΙΕΘΝΗΣ ΚΑΙ ΠΟΙΝΙΚΗ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ	
➤ Συνταγματική Προστασία	3-5
➤ Διεθνής Προστασία	5-6
➤ Ποινική Προστασία	6
3. ΜΕΡΟΣ ΙΙ – ΘΕΡΑΠΕΙΕΣ ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ ΚΑΙ ΔΙΕΘΝΟΥΣ ΔΙΚΑΙΟΥ	
➤ Θεραπείες Εσωτερικού Δικαίου	7
i. Δικαίωμα υποβολής γραπτών αιτήσεων ή παραπόνων στις Αρχές	7
ii. Δικαστικές Προσφυγές	7-9
➤ Θεραπείες Διεθνούς Δικαίου	9-10
4. ΜΕΡΟΣ ΙΙΙ – ΝΟΜΟΘΕΣΙΑ, ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΚΑΙ ΜΕΤΡΑ ΣΕ ΕΞΕΙΔΙΚΕΥΜΕΝΟΥΣ ΤΟΜΕΙΣ	
➤ Απασχόληση	11-14
➤ Πρόσβαση σε αγαθά και υπηρεσίες κοινωνικής ευημερίας	14-15
➤ Αλλοδαποί Εργαζόμενοι	15-17
➤ Άτομα με Αναπηρίες	17-22
➤ Εκπαίδευση	23-31
➤ Στέγαση	31-34
➤ Απόκτηση Ακίνητης Περιουσίας	34-35
➤ Υγεία	35-38
➤ Φυλετική ή Εθνοτική Διάκριση	38-41
➤ Θρησκεία ή Πεποιθήσεις	41-42
5. ΜΕΡΟΣ ΙV – ΣΩΜΑΤΑ / ΦΟΡΕΙΣ	42-43
6. ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΑ	

ΣΥΝΤΟΜΟΓΡΑΦΙΕΣ

Άρθρο:	Άρθρο του Συντάγματος
Αρ.:	Αριθμός
Βλ.:	Βλέπε
Ε.Ε.:	Ευρωπαϊκή Ένωση
Ε.Κ.:	Ευρωπαϊκή Κοινότητα
Μ.Σ.Ε.:	Μόνιμη Συμβουλευτική Επιτροπή
Η.Ε.:	Ηνωμένα Έθνη
Ο.Η.Ε.:	Οργανισμός Ηνωμένων Εθνών
Παρ.:	Παράρτημα
Π.Κ.:	Ποινικός Κώδικας
Σύνταγμα:	Σύνταγμα της Κυπριακής Δημοκρατίας
Τ/Κ:	Τούρκικη
Υ.Ε.Ψ.:	Υπηρεσία Εκπαιδευτικής Ψυχολογίας
Υ.Π.Π.:	Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού
Υ.Σ.Ε.Α.:	Υπηρεσία Συμβουλευτικής και Επαγγελματικής Αγωγής

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η Ευρωπαϊκή Ένωση βασίζεται στις αρχές της ελευθερίας, της δημοκρατίας, του σεβασμού των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και των θεμελιωδών ελευθεριών και του κράτους δικαίου, αρχές οι οποίες είναι κοινές για τα κράτη μέλη της.

Η προστασία και προάσπιση των θεμελιωδών δικαιωμάτων των ευρωπαϊών πολιτών και των υπηκόων τρίτων χωρών, που νόμιμα διαμένουν στην Ευρωπαϊκή Ένωση, αποτελούν βασική επιδίωξη της Ένωσης και χαρακτηρίζουν τις πολιτικές της.

Αρχικά, η δράση και πολιτική της Ευρωπαϊκής Ένωσης επικεντρωνόταν στη καταπολέμηση των διακρίσεων λόγω φύλου και εθνικότητας ιδίως στον τομέα της αγοράς εργασίας.

Στη σύνοδο κορυφής του Άμστερνταμ, το 1997, η δέσμευση της Ένωσης έναντι της υποστήριξης και της προστασίας των θεμελιωδών δικαιωμάτων των πολιτών της, ενισχύθηκε με την παροχή στην κοινότητα – μέσα από τις πρόνοιες της Συνθήκης που προέκυψε από την εν λόγω σύνοδο – της δυνατότητας καταπολέμησης των διακρίσεων που οφείλονται σε μια πρωτοφανώς ευρεία κλίμακα λόγων διάκρισης – φυλετική και εθνοτική προέλευση, θρησκεία και πεποιθήσεις, αναπηρία, ηλικία και γενετήσιος προσανατολισμός – και σε τομείς εκτός της απασχόλησης.

Το άρθρο 12 (πρώην άρθρο 6) της Συνθήκης περί Ιδρύσεως της Ευρωπαϊκής Κοινότητας είχε ως στόχο την αποφυγή των διακρίσεων λόγω ιθαγένειας των πολιτών ανεξαρτήτως της καταγωγής τους από κράτος μέλος ή τρίτη χώρα. Το άρθρο 13 (πρώην άρθρο 6Α) της Συνθήκης ΕΚ διεύρυνε την αρχή αυτή, ορίζοντας ότι «με την επιφύλαξη των άλλων διατάξεων της παρούσας συνθήκης και εντός των ορίων των αρμοδιοτήτων που παρέχει αυτή στην Κοινότητα, το Συμβούλιο αποφασίζοντας ομόφωνα, μετά από πρόταση της Επιτροπής και διαβούλευση με το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, μπορεί να αναλάβει κατάλληλη δράση για την καταπολέμηση των διακρίσεων λόγω φύλου, φυλετικής ή εθνικής καταγωγής, θρησκείας ή πεποιθήσεων, αναπηρίας, ηλικίας ή γενετήσιου προσανατολισμού».

Προς εφαρμογή των νέων εξουσιών, υιοθετήθηκαν από το Συμβούλιο:-

- Η Οδηγία 2000/43/ΕΚ¹, που απαγορεύει τις φυλετικές και εθνοτικές διακρίσεις στην απασχόληση, στην εκπαίδευση, στην κοινωνική ασφάλιση και την υγειονομική περίθαλψη, την πρόσβαση σε αγαθά και υπηρεσίες και στη στέγαση.
- Η Οδηγία 2000/78/ΕΚ², που απαγορεύει τις διακρίσεις στην απασχόληση που οφείλονται στη θρησκεία και την πεποίθηση, την αναπηρία, την ηλικία και στο γενετήσιο προσανατολισμό.
- Το κοινοτικό πρόγραμμα δράσης (2001-2006)³, για την προώθηση της μελέτης των διακρίσεων και της ανταλλαγής εμπειριών και ορθής πρακτικής μεταξύ των κρατών μελών.

Στα πλαίσια της διαδικασίας εναρμόνισης της κυπριακής νομοθεσίας με το κοινοτικό κεκτημένο της Ένωσης, τα Υπουργεία Δικαιοσύνης και Δημοσίας Τάξεως και Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων **προώθησαν**, σε συνεργασία με τη Νομική Υπηρεσία **και την Επίτροπο Διοικήσεως, με την** ένταξη της Κύπρου στην Ευρωπαϊκή Ένωση, τη θέσπιση / συμπλήρωση της υφιστάμενης νομοθεσίας.

Η παρούσα Έκθεση στοχεύει στη σκιαγράφηση της κυπριακής πραγματικότητας (νομοθεσία, θεραπείες, μέτρα, πολιτικές και φορείς κατά των διακρίσεων) στους κύριους τομείς που πραγματεύονται οι δύο οδηγίες του Συμβουλίου κατά των διακρίσεων (2000/43/ΕΚ και 2000/78/ΕΚ). Το Μέρος I της Έκθεσης αναφέρεται, γενικά, στη συνταγματική, διεθνή και ποινική προστασία, που παρέχεται σε θύματα διακρίσεων σ' ό,τι αφορά όλους τους τομείς που καλύπτονται από αυτή. Το Μέρος II αναφέρεται στις θεραπείες που παρέχονται σε θύματα διακρίσεων (εσωτερικού και διεθνούς δικαίου). Το Μέρος III καλύπτει επιγραμματικά την υφιστάμενη πολιτική και νομοθεσία της Κύπρου σε εξειδικευμένους τομείς, στους οποίους επικεντρώνονται, κατά κύριο λόγο, οι δύο οδηγίες του Συμβουλίου, καθώς επίσης τα κυβερνητικά μέτρα που λαμβάνονται για την καταπολέμηση των διακρίσεων στους εν λόγω τομείς. Το Μέρος IV αναφέρεται ενδεικτικά στα υφιστάμενα Σώματα / Φορείς που συμβάλλουν στην προστασία / πρόσπιση των θεμελιωδών ανθρωπίνων δικαιωμάτων.

¹ Βλ. Παράρτημα I.

² Βλ. Παράρτημα II.

³ Βλ. Παράρτημα III.

ΣΥΝΤΑΓΜΑΤΙΚΗ, ΠΟΙΝΙΚΗ ΚΑΙ ΔΙΕΘΝΗΣ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ

Συνταγματική προστασία

● Το νομικό σύστημα της Κύπρου διασφαλίζει την παροχή της αναγκαίας νομικής προστασίας σε πρόσωπα που ισχυρίζονται ότι είναι θύματα οποιασδήποτε μορφής διάκρισης και προβλέπει τις απαιτούμενες θεραπείες (διοικητικές και δικαστικές). Τα θεμελιώδη ανθρώπινα δικαιώματα και ελευθερίες του πολίτη και οι θεραπείες που προσφέρονται για την αποτελεσματική εφαρμογή τους καθορίζονται στο Σύνταγμα της Κυπριακής Δημοκρατίας το οποίο ενσωματώνει (και σε κάποιες περιπτώσεις επεκτείνει) τα δικαιώματα και τις ελευθερίες που διασφαλίζονται από την Ευρωπαϊκή Σύμβαση για την Προστασία των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων και Βασικών Ελευθεριών.

● Τα εν λόγω δικαιώματα διασφαλίζονται σε όλα τα πρόσωπα χωρίς οποιαδήποτε διάκριση ή διαφοροποίηση μεταξύ πολιτών και μη πολιτών της Δημοκρατίας ή μεταξύ πολιτών της Δημοκρατίας που ανήκουν στην ελληνοκυπριακή ή την τουρκοκυπριακή κοινότητα και χωρίς οποιαδήποτε διάκριση ή διαφοροποίηση με βάση την κοινότητα, θρησκεία ή εθνικότητα ή οποιαδήποτε άλλη βάση.

Το άρθρο 28.1⁴ του Συντάγματος παρέχει σε όλα τα πρόσωπα το δικαίωμα της ισότητας ενώπιον του νόμου, της διοίκησης και της δικαιοσύνης και της ίσης προστασίας και μεταχείρισης.

Το Άρθρο 28.2⁵ παρέχει σε κάθε άτομο το δικαίωμα να απολαμβάνει τα εν λόγω δικαιώματα και ελευθερίες, χωρίς οποιαδήποτε άμεση ή έμμεση διάκριση, λόγω «κοινότητας, φυλής, θρησκείας, γλώσσας, φύλου, πολιτικών ή άλλων πεποιθήσεων, εθνικής ή κοινωνικής

⁴ Άρθρο 28(1) 1. «Πάντες είναι ίσοι ενώπιον του νόμου, της διοικήσεως και της δικαιοσύνης και δικαιούνται να τύχουν ίσης προστασίας και μεταχειρίσεως.

⁵ Άρθρο 28(1) 2. Έκαστος απολαύει πάντων των δικαιωμάτων και των ελευθεριών των προβλεπομένων υπό του Συντάγματος άνευ ουδεμίας δυσμενούς διακρίσεως αμέσου ή εμμέσου εις βάρος οιασδήποτε ατόμου ένεκα της κοινότητος, της φυλής, του χρώματος, της θρησκείας, της γλώσσας, του φύλου, των πολιτικών ή άλλων πεποιθήσεων, της εθνικής ή κοινωνικής καταγωγής, της γεννήσεως, του πλούτου, της κοινωνικής τάξεως αυτού ή ένεκα οιασδήποτε άλλου λόγου, εκτός εάν δια ρητής διατάξεως του Συντάγματος ορίζεται το αντίθετο».

καταγωγής, γέννησης, χρώματος, πλούτου, κοινωνικής τάξης ή οποιουδήποτε άλλου λόγου, εκτός αν υπάρχει ρητή πρόνοια για το αντίθετο στο Σύνταγμα».

Το Ανώτατο Δικαστήριο, έχει ερμηνεύσει και εφαρμόσει σε αρκετές υποθέσεις, πολύ επιτυχώς την αρχή της ισότητας. Αναγνώρισε ότι η συνταγματική πρόνοια έχει σαν σκοπό την αποτελεσματική απόλαυση των νομικών, οικονομικών και κοινωνικών δικαιωμάτων τόσο από νομικής όσο και πραγματικής πλευράς. Επομένως η νομολογία του Ανωτάτου Δικαστηρίου επιβεβαιώνει ότι το Σύνταγμα απαιτεί όχι τυπική αλλά ουσιαστική ισότητα και αντιμετωπίζει τις περιπτώσεις διάκρισης κατά τρόπο όμοιο με εκείνο που τις αντιμετωπίζει το Δικαστήριο Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, υπό το πρίσμα του Ευρωπαϊκού Δικαίου.

Το άρθρο 6⁶ του Συντάγματος προβλέπει ότι κανένας νόμος ή πράξη / απόφαση της Βουλής ή διοικητικού οργάνου / αρχής δεν μπορεί να προβλέπει διάκριση εναντίον οποιουδήποτε προσώπου.

Το άρθρο 35⁷ του Συντάγματος επιβάλλει υποχρέωση στη νομοθετική και εκτελεστική εξουσία όπως διασφαλίζουν, εντός των πλαισίων της δικαιοδοσίας τους, την αποτελεσματική εφαρμογή προνοιών του Συντάγματος αναφορικά με τα ανθρώπινα δικαιώματα και τις ελευθερίες που προστατεύει.

Το εδάφιο 2 του άρθρου 179⁸, επιβάλλει στις νομοθετικές, διοικητικές και εκτελεστικές Αρχές της Δημοκρατίας όπως μη θεσπίζουν νόμους ή εκδίδουν πράξεις ή αποφάσεις που είναι αντίθετες ή ασυμβίβαστες με οποιαδήποτε πρόνοια του Συντάγματος, περιλαμβανομένων των προνοιών για τα ανθρώπινα δικαιώματα.

⁶ Άρθρο 6 «Τηρουμένων των ρητών διατάξεων του Συντάγματος ουδείς νόμος ή ουδεμία απόφασις της Βουλής ή οιασδήποτε των Κοινοτικών Συνελεύσεων ως και ουδεμία πράξις ή απόφασις οιοδήποτε οργάνου, αρχής ή προσώπου εν τη Δημοκρατία ασκούντος εκτελεστική εξουσία ή διοικητικό λειτούργημα θέλει υποβάλλει ως δυσμενή διάκρισιν οιανδήποτε εκ των δύο κοινοτήτων ή οιονδήποτε πρόσωπον ως τοιούτον ή υπό την ιδιότητα αυτού ως μέλους κοινότητας»

⁷ Άρθρο 35 «Αι νομοθετικά, εκτελεστικά και δικαστικά αρχαί της Δημοκρατίας υποχρεούνται να διασφαλίζουν την αποτελεσματικήν εφαρμογήν των διατάξεων του παρόντος μέρους, εκάστι εντός των ορίων της αρμοδιότητος αυτής».

⁸ Άρθρο 179(2) «Ουδείς νόμος ή απόφασις της Βουλής των Αντιπροσώπων ή εκατέρας Κοινοτικής Συνελεύσεως ως και ουδεμία πράξις ή απόφασις οιοδήποτε οργάνου, αρχής ή προσώπου εν τη Δημοκρατία ασκούντος εκτελεστικήν εξουσίαν ή οιονδήποτε διοικητικόν λειτούργημα δύναται να είναι καθ' οιονδήποτε τρόπον αντίθετος ή ασύμφωνος προς οιανδήποτε των διατάξεων του Συντάγματος».

Το Άρθρο 30.1⁹ του Συντάγματος διασφαλίζει σε όλα τα άτομα το δικαίωμα πρόσβασης στη δικαιοσύνη. Με το Άρθρο 30.2 διασφαλίζεται το δικαίωμα διεξαγωγής δίκαιης και δημόσιας δίκης, εντός εύλογου χρονικού διαστήματος, από ανεξάρτητο, αμερόληπτο και αρμόδιο δικαστήριο, που συστήνεται δυνάμει Νόμου και με το εδάφιο (3) του ίδιου Άρθρου καθορίζονται τα ελάχιστα δικαιώματα και υποχρεώσεις του ατόμου, σε αστικές και ποινικές διαδικασίες.

Διεθνής Προστασία

Η Κύπρος έχει κυρώσει και/ή υπογράψει σχεδόν όλες τις διεθνείς συμβάσεις / πρωτόκολλα που συνομολογήθηκαν στον τομέα της προστασίας των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, των αστικών, πολιτικών, οικονομικών, κοινωνικών και πολιτιστικών δικαιωμάτων του ατόμου, συμπεριλαμβανομένων των δικαιωμάτων που άπτονται του ρατσισμού και της προστασίας των μειονοτήτων. Οι εν λόγω συμβάσεις / πρωτόκολλα και οι κυρωτικοί τους νόμοι, παρατίθενται στο Παράρτημα IV¹⁰ της Έκθεσης, ανάμεσα στις οποίες περιλαμβάνεται η Σύμβαση των Η.Ε. για την Εξάλειψη Κάθε Μορφής Φυλετικής Διάκρισης και το Πρωτόκολλο Αρ. 12 στην Ευρωπαϊκή Σύμβαση για την Προάσπιση των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων και Θεμελιωδών Ελευθεριών.

Σύμφωνα με το εδάφιο 3 του άρθρου 169¹¹ του Συντάγματος, διεθνείς συμβάσεις στις οποίες η Δημοκρατία έχει προσχωρήσει έχουν, από την

⁹ Άρθρο 30.1. «Εις ουδένα δύναται ν' απαγορευθή η προσφυγή ενώπιον του δικαστηρίου, εις ο δικαιούται να προσφύγη δυνάμει του Συντάγματος. Η σύστασις δικαστικών επιτροπών ή εκτάκτων δικαστηρίων υπό οιονδήποτε όνομα απαγορεύεται. 2. Έκαστος, κατά την διάγνωσιν των αστικών αυτού δικαιωμάτων και υποχρεώσεων ή οιασδήποτε κατ' αυτού ποινικής κατηγορίας, δικαιούται ανηπηρεάστου, δημοσίας ακροαματικής διαδικασίας εντός ευλόγου χρόνου, ενώπιον ανεξαρτήτου, αμερολήπτου και αρμοδίου δικαστηρίου ιδρυομένου δια νόμου..... 3. Έκαστος έχει το δικαίωμα: (α) να πληροφορηθή τους λόγους, δι' ους καλείται να εμφανισθή ενώπιον του δικαστηρίου, (β) να προβάλη τους ισχυρισμούς αυτού ενώπιον του δικαστηρίου και να έχη χρόνον επαρκή δια την προπαρασκευήν τούτων, (γ) να προσάγη ή να προκαλή την προσαγωγήν των μέσων αποδείξεως και να εξετάζη μάρτυρας συμφώνως τω νόμω, (δ) να έχη συνήγορον της ίδιας αυτού εκλογής και να έχη δωρεάν νομικήν αρωγήν, οσάκις το συμφέρον της δικαιοσύνης απαιτή τούτο και όπως ο νόμος ορίζει, (ε) να έχη δωρεάν συμπάραστασιν διερμηνέως, εφ' όσον δεν δύναται να κατανοή ή ομιλή την εν τω δικαστηρίω χρησιμοποιουμένην γλώσσαν».

¹⁰ Βλ. Παράρτημα IV της Έκθεσης.

¹¹ Άρθρο 169(3) «Συνθήκαι, συμβάσεις και συμφωνίαι συνομολογούμεναι συμφώνως ταις ειρημέναις διατάξεσι του παρόντος άρθρου έχουσιν από της δημοσιεύσεως αυτών εις την επίσημον εφημερίδα της Δημοκρατίας ηύξημένην ισχύν έναντι οιονδήποτε ημεδαπού νόμου, υπό τον όρον ότι αι τοιαύται συνθήκαι, συμβάσεις και συμφωνίαι εφαρμόζονται αντιστοίχως και υπό του αντισυμβαλλομένου».

ημερομηνία δημοσίευσης των κυρωτικών νόμων στην επίσημη εφημερίδα της Δημοκρατίας, αυξημένη ισχύ έναντι οποιουδήποτε ημεδαπού νόμου.

Ποινική προστασία

Μετά την κύρωση της Σύμβασης των ΗΕ για την Εξάλειψη Κάθε Μορφής Φυλετικής Διάκρισης (Κυρωτικός Νόμος 13/67) η Κύπρος τροποποίησε, το 1992, τον εν λόγω κυρωτικό νόμο (Νόμος 11(III)/92) και ποινικοποίησε αριθμό αδικημάτων σχετικά με το ρατσισμό (άρθρο 2Α)¹²»

● Πέραν της πιο πάνω ποινικής προστασίας και άλλες ειδικές ρυθμίσεις, που απαντώνται σε διάφορα νομοθετήματα, παρέχουν πλήρη νομική προστασία σε πρόσωπα ή κατηγορίες του κοινωνικού συνόλου που μπορούν να τύχουν διάκρισης ή διαφορετικής μεταχείρισης, για τις οποίες γίνεται αναφορά στο Μέρος III της Έκθεσης.

¹² «Άρθρο 2Α - Αδικήματα

(1) Κάθε πρόσωπο το οποίο δημόσια, είτε προφορικά είτε δια του τύπου ή με γραπτά κείμενα ή εικονογραφήσεις ή οποιοδήποτε άλλο τρόπο, προτρέπει σε πράξεις που μπορούν να προκαλέσουν διακρίσεις, μίσος ή βία κατά προσώπων ή ομάδας προσώπων, λόγω της φυλετικής ή εθνικής καταγωγής ή του θρησκειώματός τους είναι ένοχο ποινικού αδικήματος και υπόκειται σε φυλάκιση που δεν υπερβαίνει τα δύο χρόνια ή σε χρηματική ποινή που δεν υπερβαίνει τις χίλιες λίρες ή και στις δύο ποινές.

(2) Κάθε πρόσωπο το οποίο συστήνει ή συμμετέχει σε οργανώσεις οι οποίες επιδιώκουν οργανωμένη προπαγάνδα ή δραστηριότητες οποιασδήποτε μορφής που τείνουν σε φυλετικές διακρίσεις, είναι ένοχο αδικήματος και υπόκειται στις προβλεπόμενες στο εδάφιο (1) ποινές.

(3) Κάθε πρόσωπο που δημόσια, είτε προφορικά είτε δια του τύπου ή με γραπτά κείμενα ή εικονογραφήσεις ή οποιοδήποτε άλλο τρόπο, εκφράζει ιδέες προσβλητικές κατά προσώπου ή ομάδας προσώπων λόγω της φυλετικής ή εθνικής καταγωγής τους ή του θρησκειώματος τους, είναι ένοχο ποινικού αδικήματος και υπόκειται σε φυλάκιση που δεν υπερβαίνει τον ένα χρόνο ή σε χρηματική ποινή που δεν υπερβαίνει τις πεντακόσιες λίρες ή και στις δύο ποινές.

(4) Κάθε πρόσωπο που προμηθεύει κατ' επάγγελμα αγαθά ή προσφέρει υπηρεσίες και αρνείται σε άλλον την παροχή τούτων μόνο λόγω της φυλετικής ή εθνικής καταγωγής του ή του θρησκειώματός του ή εξαρτά την παροχή από όρο που ανάγεται στη φυλετική ή εθνική καταγωγή ή το θρήσκευμα προσώπου, είναι ένοχο ποινικού αδικήματος και υπόκειται σε φυλάκιση που δεν υπερβαίνει τον ένα χρόνο ή σε χρηματική ποινή που δεν υπερβαίνει τις πεντακόσιες λίρες ή και στις δύο ποινές».

Το εν λόγω άρθρο και συγκεκριμένα το εδάφιο (4) παραβιάστηκε στην ποινική υπόθεση Αρ.31330/99 ημερομηνίας 12 Δεκεμβρίου 2001 και ο κατηγορούμενος καταδικάστηκε σε ποινή φυλάκισης.

**ΘΕΡΑΠΕΙΕΣ ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ ΚΑΙ ΔΙΕΘΝΟΥΣ
ΔΙΚΑΙΟΥ**

Θεραπείες Εσωτερικού Δικαίου

Δικαίωμα υποβολής γραπτών αιτήσεων ή παραπόνων στις Αρχές

Το Άρθρο 29¹³ του Συντάγματος προβλέπει για το δικαίωμα υποβολής γραπτών αιτήσεων ή παραπόνων σε οποιαδήποτε αρμόδια δημόσια αρχή με δικαίωμα απαίτησης όπως αυτή επιληφθεί αυτών και αποφασίσει γρήγορα. Η απόφαση θα πρέπει να γνωστοποιείται γραπτώς και δεόντως αιτιολογημένη, στο πρόσωπο που υπέβαλε την αίτηση ή το παράπονο, οπωσδήποτε εντός προθεσμίας που να μην υπερβαίνει τις 30 μέρες. Σε περίπτωση που ο ενδιαφερόμενος δεν ικανοποιείται από την απόφαση ή εφόσον καμιά απόφαση δεν γνωστοποιείται σ' αυτόν στην πιο πάνω καθορισμένη περίοδο, ο ενδιαφερόμενος δικαιούται να προσφύγει στο αρμόδιο δικαστήριο.

Συνεπώς, οποιοσδήποτε παραπονείται ότι είναι θύμα φυλετικής διάκρισης από μέρους μιας δημόσιας αρχής μπορεί, σαν πρώτο βήμα, να ζητήσει τη θεραπεία της κατάστασης μέσω μιας αίτησης προς την αρχή αυτή. Αν η επιδιωκόμενη θεραπεία απορριφθεί τότε μπορεί να προσφύγει στο αρμόδιο δικαστήριο.

Δικαστικές Προσφυγές

Άτομα που παραπονούνται ότι οποιαδήποτε απόφαση πράξη ή παράλειψη οποιουδήποτε διοικητικού οργάνου ή δημόσιας αρχής

¹³ Άρθρο 29 «1. Έκαστος έχει το δικαίωμα ατομικώς ή ομού μετ' άλλων να υποβάλλη εγγράφως αιτήσεις ή παράπονα προς οιαδήποτε αρμόδιαν δημόσιαν Αρχήν δικαιούμενος να απαιτήσει, όπως αυτή επιληφθή αυτών και αποφασίση ταχέως. Η απόφασις της Αρχής ταύτης, δεόντως αιτιολογημένη, γνωστοποιείται εγγράφως αμέσως εις τον υποβαλόντα την αίτησιν ή τα παράπονα εν πάση περιπτώσει εντός προθεσμίας μη υπερβαινούσης τας τριάκοντα ημέρας. 2. Εφ' όσον ο ενδιαφερόμενος δεν ικανοποιείται εκ της αποφάσεως ή οσάκις ουδεμία απόφασις γνωστοποιήται προς αυτόν εντός της καθοριζομένης εν τη πρώτη παραγράφω του παρόντος άρθρου προθεσμίας δύναται ο ενδιαφερόμενος ν' αγάγη ενώπιον του αρμοδίου δικαστηρίου δια προσφυγής την υπόθεσιν, εις ην αφορά η αίτησις ή το παράπονον αυτού».

βρίσκεται σε αντίθεση με τις πρόνοιες του Συντάγματος ή οποιουδήποτε Νόμου (περιλαμβανομένων διεθνών νομικών συμβάσεων που επικυρώθηκαν από τη Δημοκρατία) ή έγινε καθ' υπέρβαση ή κατάχρηση εξουσίας, μπορεί να προσφύγουν στο Ανώτατο Δικαστήριο το οποίο, σύμφωνα με το Άρθρο 146¹⁴ του Συντάγματος, κέκτηται αποκλειστικής δικαιοδοσίας να εκδικάζει οριστικά και αμετάκλητα μια τέτοια προσφυγή καθώς επίσης, εξουσία να κηρύσσει τέτοια πράξη ή απόφαση ως άκυρη και μη ισχύουσα ή σε περίπτωση παράλειψης, να κηρύσσει ότι αυτό που παραλείφθηκε έπρεπε να είχε γίνει. Όπως νομολογήθηκε, μετά από απόφαση του Ανωτάτου Δικαστηρίου, το Άρθρο 146(6) του Συντάγματος παρέχει αστικό δικαίωμα σε κάθε ενδιαφερόμενο άτομο, που έχει υποστεί ζημιά ως εκ της απόφασης, πράξης ή παράλειψης που ακυρώθηκε με τη διαδικασία της διοικητικής προσφυγής και το αίτημά του δεν ικανοποιήθηκε, να διεκδικήσει με πολιτική αγωγή δίκαιη και ανάλογη αποζημίωση ή άλλη θεραπεία.

✦ Πέραν των νομικών διαδικασιών που μπορούν να κινηθούν με διοικητική προσφυγή ενώπιον του Ανωτάτου Δικαστηρίου με σκοπό την ακύρωση της απόφασης, πράξης ή παράλειψης διοικητικού

¹⁴ Άρθρο 146 «1. Το Ανώτατον Συνταγματικόν Δικαστήριον κέκτηται αποκλειστικήν δικαιοδοσίαν να αποφασίζη οριστικώς και αμετακλήτως επί πάσης προσφυγής υποβαλλομένης καθ' αποφάσεως, πράξεως ή παραλείψεως οιαυδήποτε οργάνου, αρχής ή προσώπου ασκούντων εκτελεστικήν ή διοικητικήν λειτουργίαν επί τω λόγω) ότι αύτη είναι αντίθετος προς τας διατάξεις του Συντάγματος ή τον νόμον ή εγένετο καθ' υπέρβασιν ή κατάχρησιν της εξουσίας της εμπειστευμένης εις το Όργανον ή την Αρχήν ή το πρόσωπον τούτο. 2. Η προσφυγή ασκείται υπό παντός προσώπου, του οποίου προσεβλήθη ευθέως δια της αποφάσεως, της πράξεως ή της παραλείψεως ίδιον, ενεστώς έννομον συμφέρον, όπερ κέκτηται τούτο είτε ως άτομο είτε ως μέλος κοινότητος τίνος. 3. Η προσφυγή ασκείται εντός εβδομήκοντα πέντε ημερών από της ημέρας της δημοσιεύσεως της αποφάσεως ή της πράξεως ή, εν περιπτώσει μη δημοσιεύσεως ή εν περιπτώσει παραλείψεως, από της ημέρας καθ' ην η πράξις ή παράλειψις περιήλθεν εις γνώσιν του προσφεύγοντος. 4. Επί τριαύτης προσφυγής το δικαστήριον δύναται, δια της αποφάσεως αυτού: (α) να επικύρωση, εν όλα» ή εν μέρει, την τριαύτην απόφασιν ή πράξιν ή παράλειψιν ή (β) κήρυξη την απόφασιν ή την πράξιν, εν όλω ή εν μέρει, άκυρον και εστερημένην οιαυδήποτε αποτελέσματος ή (γ) να κήρυξη την παράλειψιν εν όλω ή εν μέρει άκυρον και ό,τι παν το παραλειφθέν έδει να είχεν εκτελεσθή. 5. Η κατά την τετάρτην παράγραφον του παρόντος άρθρου απόφασις δεσμεύει παν δικαστήριον, Όργανον ή Αρχήν εν τη Δημοκρατία, και τα περί ων πρόκειται Όργανα, Αρχαί ή πρόσωπα υποχρεούνται εις ενεργόν συμμόρφωσιν προς ταύτην. 6. Παν πρόσωπον ζημιωθέν εξ αποφάσεως ή πράξεως ή παραλείψεως κηρυχθείσης άκυρου κατά την τετάρτην παράγραφον του παρόντος άρθρου δικαιούται, εφ' όσον η αξίωσις αυτού δεν ικανοποιήθη υπό του περι ου πρόκειται οργάνου, αρχής ή προσώπου, να επιδίωξη δικαστικώς αποζημίωσιν ή άλλην θεραπείαν επί τω τέλει, όπως επιδικασθή εις τούτο δικαία και εύλογος αποζημίωσις καθοριζομένη υπό του δικαστηρίου ή παρασχεθή εις τούτο άλλη δικαία και εύλογος θεραπεία ην το δικαστήριον έχει την εξουσίαν να παράσχη".

οργάνου, οποιαδήποτε από τα μέρη δικαστικής διαδικασίας (πολιτικής, ποινικής ή κατ' έφεση) μπορεί να εγείρει θέμα αντισυνταγματικότητας των προνοιών ενός νόμου που, μεταξύ άλλων, είναι αντίθετες με συνταγματικές πρόνοιες που διέπουν τα ανθρώπινα δικαιώματα, καθώς επίσης να εγείρει νομικά ερωτήματα κατά πόσο αυτές προσκρούουν σε πρόνοιες οποιασδήποτε Σύμβασης που έχει κυρώσει η Δημοκρατία.

✦ Σε άλλες περιπτώσεις, όπου η ισχυριζόμενη παραβίαση του δικαιώματος που εξετάζεται δεν πηγάζει από διοικητική πράξη, απόφαση ή παράλειψη που προσβάλλεται με διοικητική προσφυγή, ο παραπονούμενος έχει αγωγίμο δικαίωμα για καταχώρηση πολιτικής αγωγής, ενώπιον δικαστηρίου. Τέτοια αγωγή μπορεί να ασκηθεί, ανάλογα με την περίπτωση, εναντίον ατόμου ή της Δημοκρατίας. Η Δημοκρατία σύμφωνα με το Άρθρο 172 του Συντάγματος ευθύνεται για οποιαδήποτε λανθασμένη πράξη ή παράλειψη, εκ της οποίας επήλθε ζημιά, που διαπράχθηκε από λειτουργό ή Αρχή της, κατά τη διάρκεια της άσκησης των καθηκόντων του εν λόγω λειτουργού ή της Αρχής. Αποδεδειγμένη ζημιά, που συνδέεται με τις πράξεις ή τις παραλείψεις για τις οποίες ο κατηγορούμενος θεωρείται υπεύθυνος δικαιολογεί σε περίπτωση αστικής αγωγής, επιδίκαση από το δικαστήριο, αποζημίωσης προς αποκατάσταση της ζημιάς. Σε αστικές αγωγές όπου η ευθύνη είναι αποτέλεσμα ενέργειας δημόσιου λειτουργού η οποία αντίκειται στο Σύνταγμα ή τις διεθνείς συμβάσεις, που επικύρωσε η Δημοκρατία, όπως είναι η παράνομη κράτηση ή η κακομεταχείριση από την Αστυνομία ή η παραβίαση του δικαιώματος της ιδιωτικής ζωής, τα δικαστήρια κέκτηνται εξουσίας να επιδικάσουν εκτός από αποζημιώσεις και υποδειγματικές ή τιμωρητικές ζημιές. Σε δικαστική υπόθεση όπου ο εναγόμενος παραβίασε το δικαίωμα του ενάγοντα για ιδιωτική ζωή, ηχογραφώντας τις τηλεφωνικές του συνδιαλλαγές, το Δικαστήριο επιδίκασε αποζημίωση παρά το ότι ο ενάγοντας δεν απόδειξε ότι υπέστη οποιαδήποτε οικονομική ζημιά.

Θεραπίες Διεθνούς Δικαίου

✦ Η ελεύθερη άσκηση και προστασία των αστικών, πολιτικών και άλλων ανθρωπίνων δικαιωμάτων, εντός του πλαισίου που εγγυάται το Σύνταγμα και οι διεθνείς συμβάσεις, διασφαλίζεται μέσα από αποτελεσματικές θεραπείες που παρέχονται σε εθνικό επίπεδο μέσω δικαστικών διαδικασιών ή άλλων μηχανισμών.

✦ Άτομο που εξαντλεί τις εσωτερικές θεραπείες οι οποίες προβλέπονται δυνάμει νόμων που θεσπίζονται από τη Βουλή των Αντιπροσώπων, μπορεί να προσφύγει ή να υποβάλει αίτηση σύμφωνα

με τις διαδικασίες που προβλέπονται στις διάφορες διεθνείς συμβάσεις για τα ανθρώπινα δικαιώματα, όπως είναι η διεθνής σύμβαση για την Εξάλειψη Κάθε Μορφής Φυλετικής Διάκρισης, η Ευρωπαϊκή Σύμβαση για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα και το Πρώτο Προαιρετικό Πρωτόκολλο στο Διεθνές Σύμφωνο για τα Αστικά και Πολιτικά Δικαιώματα.

✦ Η Κύπρος είναι ένα από τα 25 κράτη που έχει προβεί σε δήλωση δυνάμει του Άρθρου 14 της Σύμβασης των Ηνωμένων Εθνών για την Εξάλειψη Κάθε Μορφής Διάκρισης, το οποίο αναγνωρίζει την αρμοδιότητα της Επιτροπής για την Εξάλειψη των Φυλετικών Διακρίσεων (CERD) να επιλαμβάνεται αιτήσεων, που υποβάλλονται από άτομα ή ομάδες και ισχυρίζονται ότι είναι θύματα παραβίασης οποιουδήποτε δικαιώματος που καθορίζεται στη Σύμβαση. Επίσης, η Κύπρος έχει αποδεχθεί την αναγκαστική δικαιοδοσία του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων και την προαιρετική διάταξη της υποχρεωτικής δικαιοδοσίας του Άρθρου 36(2) του Καταστατικού του Διεθνούς Δικαστηρίου. Πρόσθετα, αναγνώρισε το δικαίωμα ατομικής προσφυγής, που αναφέρεται στο Άρθρο 34 της Ευρωπαϊκής Σύμβασης για την Προστασία των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων και Θεμελιωδών Ελευθεριών.

**ΕΞΕΙΔΙΚΕΥΜΕΝΟΙ ΤΟΜΕΙΣ –
ΝΟΜΟΘΕΣΙΑ, ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΚΑΙ ΜΕΤΡΑ**

 Απασχόληση

Βασικός στόχος της κυβερνητικής πολιτικής και ειδικότερα του Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων είναι η εφαρμογή της αρχής της ίσης μεταχείρισης στην απασχόληση για κάθε άτομο, ανεξάρτητα από εθνότητα, φύλο, ηλικία, θρησκεία ή ειδικές ανάγκες.

Η Αρχή αυτή κατοχυρώνεται με το ανάλογο θεσμικό πλαίσιο το οποίο αποτελείται από μια σειρά διεθνών συμβάσεων που έχουν κυρωθεί από την Κυπριακή Δημοκρατία, από την εργατική νομοθεσία που έχει ψηφισθεί και από τις διοικητικές οδηγίες που αφορούν τη λειτουργία των Δημοσίων Υπηρεσιών Απασχόλησης.

Συγκεκριμένα η Κυπριακή Δημοκρατία έχει κυρώσει τις ακόλουθες διεθνείς συμβάσεις στον τομέα της ίσης μεταχείρισης στην απασχόληση.

- Αναθεωρημένος Ευρωπαϊκός Κοινωνικός Χάρτης
- Σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών για την Εξάλειψη Όλων των Μορφών Διακρίσεων Κατά των Γυναικών.
- Σύμβαση αριθμός 100 της Διεθνούς Οργάνωσης Εργασίας για Ίση Αμοιβή Μεταξύ Ανδρών και Γυναικών για Εργασία Ίσης Αξίας.
- Σύμβαση αριθμός 122 της Διεθνούς Οργάνωσης Εργασίας για την Πολιτική Απασχόλησης.
- Σύμβαση αριθμός 142 της Διεθνούς Οργάνωσης Εργασίας για την Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού.

Επιπρόσθετα το Εγχειρίδιο Λειτουργίας της Υπηρεσίας Απασχόλησης, που λειτουργεί με βάση διοικητικές διευθετήσεις, προνοεί ότι «πολιτική της Υπηρεσίας Απασχόλησης είναι η εξυπηρέτηση όλων των

εργαζομένων και αιτητών για εξεύρεση εργασίας, χωρίς διάκριση λόγω φυλής, θρησκείας, εθνικής καταγωγής και φύλου».

Η πρόσφατη ψήφιση νέων νόμων και η τροποποίηση υφιστάμενων, δημιούργησε το απαραίτητο νομοθετικό πλαίσιο για εφαρμογή της αρχής των Ίσων Ευκαιριών στην Απασχόληση.

(α) Ο Νόμος Αρ. 58(Ι)/2004 περί Ίσης Μεταχείρισης στην Απασχόληση και Εργασία:

- **Απαγορεύει οποιαδήποτε άμεση ή έμμεση δυσμενή μεταχείριση, παρενόχληση ή οδηγία για εφαρμογή διακριτικής μεταχείρισης λόγω φυλετικής ή εθνοτικής καταγωγής, θρησκείας ή πεποίθησης, ηλικίας ή γενετήσιου προσανατολισμού όσον αφορά πρόσβαση σε απασχόληση, επαγγελματικό προσανατολισμό/εκπαίδευση, όρους και συνθήκες απασχόλησης καθώς και την ιδιότητα του μέλους σε οργανώσεις εργατών ή εργοδοτουμένων.**

(β) Ο Νόμος Αρ. 205(Ι)/2002 περί Ίσης Μεταχείρισης Ανδρών και Γυναικών στην Απασχόληση και Επαγγελματική Εκπαίδευση

- **Επιτρέπει πιο ευνοϊκή μεταχείριση στον τομέα της απασχόλησης με σκοπό την παρεμπόδιση ή αποζημίωση για μειονεκτήματα.**
- διασφαλίζει την εφαρμογή της αρχής της ίσης μεταχείρισης ανδρών και γυναικών όσον αφορά τον επαγγελματικό προσανατολισμό, εκπαίδευση και κατάρτιση, την πρόσβαση σε απασχόληση, τους όρους και συνθήκες απασχόλησης, τους όρους και τις προϋποθέσεις απόλυσης από οποιεσδήποτε θέσεις απασχόλησης ή εργασίας, καθώς και την πρόσβαση σε ελεύθερα επαγγέλματα και την άσκησή τους
- διασφαλίζει την προστασία των γυναικών από οποιαδήποτε άμεση ή έμμεση δυσμενή μεταχείριση λόγω εγκυμοσύνης, τοκετού, γαλουχίας, μητρότητα ή ασθένειας οφειλόμενης στην εγκυμοσύνη ή τον τοκετό
- επιτρέπει την υιοθέτηση θετικών δράσεων με στόχο την πλήρη και ουσιαστική ισότητα ανδρών και γυναικών
- καθιστά ποινικό αδίκημα τη σεξουαλική παρενόχληση και

- προβλέπει δικαστική και εξώδικη προστασία σε περίπτωση παράβασης των διατάξεων του Νόμου.

Στο Νόμο αυτό προβλέπεται και μια σημαντική θεσμική καινοτομία, η σύσταση τριμερούς Επιτροπής Ισότητας των Φύλων στην Απασχόληση και στην Επαγγελματική Εκπαίδευση, η οποία έχει συμβουλευτικό χαρακτήρα.

Επιπρόσθετα, για πλήρη εναρμόνιση με το Ευρωπαϊκό Κεκτημένο, επί του θέματος ψηφίσθηκαν οι πιο κάτω Νόμοι για σκοπούς ίσης μεταχείρισης ανδρών και γυναικών όσον αφορά τη νυχτερινή απασχόληση.

- Ο περί της Καταργήσεως του περί Απασχολήσεως Γυναικών εν καιρώ Νυκτός, Νόμου, Νόμος (Ν. Αρ. 107(I)/2002)
-
- Ο περί της Καταργήσεως του Κυρωτικού της περί Νυχτερινής Εργασίας (Γυναικών) Αναθεωρημένης του 1965 Σύμβασεως Αρ.98 Νόμου, Νόμος (Ν. Αρ. 22(III)/2002)
- Ο περί της Καταργήσεως του περί Πρωτοκόλλου του 1990 στην περί Νυχτερινής Εργασίας (Γυναίκες) Αναθεωρημένης Σύμβασης Αρ.89 (Κυρωτικού) Νόμου του 1993, Νόμος (Ν. Αρ. 21(III)/2002).
- Ο νέος Νόμος για την Ίση Αμοιβή μεταξύ Ανδρών και Γυναικών για την ίδια Εργασία ή για Εργασία στην οποία αποδίδεται Ίση Αξία, (Αρ. 177(I) του 2002) (ημερ.12/9/2002) βελτιώνει σημαντικά την υφιστάμενη νομοθεσία διασφαλίζοντας όχι μόνο την ισότητα αμοιβής για ίδια ή παρόμοια εργασία αλλά και για εργασία ίσης αξίας. Προβλέπει επίσης μηχανισμούς εξωδικαστικού και δικαστικού ελέγχου για την καλύτερη εφαρμογή του. Συγκεκριμένα πέρα από το διορισμό επιθεωρητών προς εξασφάλιση της πλήρους και αποτελεσματικής εφαρμογής του Νόμου, είτε με αυτεπάγγελτες έρευνες είτε με εξέταση παραπόνων, συστάθηκε και Επιτροπή Έρευνας και Αξιολόγησης της Εργασίας με όρους εντολής να συλλέγει στοιχεία, να διεξάγει έρευνες, να αξιολογεί τις συγκρινόμενες εργασίας και να υποβάλλει έκθεση στον Επιθεωρητή.

- Ο Τροποποιητικός Νόμος για την Προστασία της Μητρότητας (Αρ. 64(I)του 2002) βελτιώνουν την προστασία που παρέχεται προς τις εγκύους, λεχώνες και γαλουχούσες γυναίκες και προβλέπουν μεταξύ άλλων:
 - Δικαίωμα για άδεια μητρότητας 16 εβδομάδων.
 - Προστασία από απόλυση και δικαιώματα αρχαιότητας και προαγωγής.
 - Άδεια απουσίας για προγεννητικές εξετάσεις.
 - Διευκολύνσεις θηλασμού / φροντίδας παιδιού.
 - Την ασφάλεια και υγεία της εγκύου και της λεχώνας
 - Δικαίωμα για επίδομα μητρότητας

- **Οι περί Ασφαλείας και Υγείας στην Εργασία Νόμοι του 1996 έως 2003 επιβάλλουν, μεταξύ άλλων την υποχρέωση στον εργοδότη, για διασφάλιση της ασφάλειας και υγείας στην εργασία, όλων των εργοδοτούμενων, ανεξαρτήτως εθνικότητας, θρησκείας και όρων εργασίας, συμπεριλαμβανομένων των εγκύων.**

- **Οι περί Προστασίας της Μητρότητας (Ασφάλεια και Υγεία στην Εργασία) Κανονισμοί του 2002, που εκδόθηκαν δυνάμει του πιο πάνω Νόμου, διασφαλίζουν, μεταξύ άλλων, την ασφάλεια και υγεία στην εργασία, των εγκύων, λεχώνων και γαλουχουσών .**

Πρόσβαση σε αγαθά και υπηρεσίες Κοινωνικής Ευημερίας

Οι νομοθεσίες, οι πολιτικές και τα προγράμματα των Υπηρεσιών Κοινωνικής Ευημερίας διασφαλίζουν ίση μεταχείριση και πρόσβαση σε αγαθά και υπηρεσίες όλων των προσώπων που διαμένουν νόμιμα στην Κυπριακή Δημοκρατία χωρίς διάκριση με βάση τη φυλή, την εθνότητα, την υπηκοότητα ή τη θρησκεία. Ακολούθως, αναφέρονται σχετικά παραδείγματα:

1. Ο περί Δημοσίων Βοηθημάτων και Υπηρεσιών Νόμος, 1991 (Αρ.8/91) διασφαλίζει το δικαίωμα όλων των προσώπων που διαμένουν νόμιμα στην Κυπριακή Δημοκρατία σ' ένα ελάχιστο επίπεδο αξιοπρεπούς διαβίωσης και προβλέπει, εκτός από την οικονομική βοήθεια, την παροχή κοινωνικών υπηρεσιών (π.χ. κατ' οίκον φροντίδα, διημερεύουσα φροντίδα ή ιδρυματική φροντίδα). Η αξιοπρεπής

διαβίωση προβλέπει βασικές ανάγκες (τροφή, ένδυση, υπόδηση, υδατοπρομήθεια, καύσιμα, φωτισμό, είδη υγιεινής διαβίωσης) καθώς και ειδικές (π.χ. στέγαση).

Όλοι οι λήπτες Δημοσίου Βοηθήματος δικαιούνται δωρεάν ιατροφαρμακευτική περίθαλψη από τις κρατικές υπηρεσίες.

2. Σύμφωνα με τον περί Παίδων Νόμο, Κεφ. 352, ο Διευθυντής Υπηρεσιών Κοινωνικής Ευημερίας έχει το δικαίωμα να αναλάβει τη φροντίδα και προστασία παιδιών (χωρίς οποιαδήποτε διάκριση) σ' εκείνες τις περιπτώσεις κατά τις οποίες οι γονείς εγκαταλείπουν ή δεν είναι σε θέση να εκτελέσουν τις γονικές τους υποχρεώσεις και δεν υπάρχουν άλλα άτομα στο συγγενικό περιβάλλον που να μπορούν ν' αναλάβουν το ρόλο του γονιού ή κηδεμόνα.

3. Οι Υπηρεσίες Κοινωνικής Ευημερίας παρέχουν προληπτικές υπηρεσίες σε οικογένειες που αντιμετωπίζουν σοβαρές δυσκολίες λειτουργίας (π.χ. συμβουλευτικές και άλλες υποστηρικτικές υπηρεσίες), κηδεμονικές υπηρεσίες σε άτομα με παραβατική συμπεριφορά, υπηρεσίες διημερεύουσας φροντίδας σε εξαρτημένα άτομα (π.χ. παιδιά, ηλικιωμένα άτομα και άτομα με αναπηρίες), κατ' οίκον φροντίδα σε άτομα που έχουν ανάγκη. Καμία διάκριση δεν γίνεται στην πρόσβαση ή την παροχή των υπηρεσιών αυτών.

4. Οι Υπηρεσίες Κοινωνικής Ευημερίας προσφέρουν τεχνική και οικονομική βοήθεια σε μη κυβερνητικές οργανώσεις που παρέχουν κοινωνικές υπηρεσίες ή άλλες υπηρεσίες στήριξης της οικογένειας σε όλα τα επίπεδα πρόληψης. Η συμμετοχή στα προγράμματα και τις υπηρεσίες αυτές επίσης δεν κάνει διάκριση με βάση τη φυλή, την εθνότητα, την υπηκοότητα ή τη θρησκεία.

Αλλοδαποί Εργαζόμενοι

Η υπάρχουσα νομοθεσία, συλλογικές συμβάσεις και πρακτικές προνοούν για την ίση μεταχείριση κάθε ατόμου σε σχέση με την απασχόληση. Από τα μέσα του 1990 υιοθετήθηκε μια πιο ευέλικτη πολιτική αναφορικά με την προσωρινή εργασία ξένων εργατών, ώστε να μειωθεί το πρόβλημα της έλλειψης εργατικού δυναμικού κυρίως στους τομείς του τουρισμού, των οικοδομών, των κατασκευών και της γεωργίας.

Η γενική πολιτική και πρακτική της κυπριακής κυβέρνησης είναι ότι οι ξένοι εργάτες και οικογένειες τους θα πρέπει να απολαμβάνουν της ίδιας μεταχείρισης με αυτή που παρέχεται στους Κύπριους πολίτες σ'

ό,τι αφορά θέματα απασχόλησης. Όλοι οι νόμοι και κανονισμοί περί απασχόλησης εφαρμόζονται πάνω στην ίδια βάση όσον αφορά ξένους και Κύπριους εργάτες. Εξαιρέση αποτελεί η εργοδότηση στο δημόσιο τομέα, όπου οι θέσεις καταλαμβάνονται από Κύπριους. Περαιτέρω, η Κυβέρνηση έχει κυρώσει και εφαρμόζει πλήρως τις Συμβάσεις της Διεθνούς Οργάνωσης Εργασίας αρ. 97 και 147 για τη Μετανάστευση για Εργασία (Αναθεωρημένη) και για Μετανάστες Εργάτες (Συμπληρωματική Πρόνοια) καθώς επίσης τα Άρθρα 1 και 19 του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Χάρτη του Συμβουλίου της Ευρώπης σχετικά με το δικαίωμα εργασίας και το δικαίωμα εργατών και των οικογενειών τους για προστασία και βοήθεια.

Περαιτέρω, το Υπουργικό Συμβούλιο με σχετική απόφαση του Αρ. 51.235 ημερομηνίας 16.2.2000 χαράσσει την πολιτική, τα κριτήρια και τις διαδικασίες εργοδότησης ξένων εργατών, σε προσωρινή βάση, με στόχο τη μείωση του προβλήματος της έλλειψης εργατικού δυναμικού και την επιβολή, μεταξύ άλλων, της υποχρέωσης στους εργοδότες για ίση μεταχείριση των ξένων εργατών με τους Κύπριους εργαζόμενους, σ' ό,τι αφορά όρους και συνθήκες απασχόλησης.

Σε περίπτωση παραβίασης, από μέρους των εργοδοτών, των υποχρεώσεων τους (όπως αυτές προκύπτουν από τις συμβάσεις εργασίας), επιβάλλονται κυρώσεις ανάμεσα στις οποίες και η στέρηση άδειας εργοδότησης ξένων εργατών στο μέλλον.

Με στόχο την ενδυνάμωση της πρακτικής εφαρμογής των ίσων ευκαιριών και μεταχείρισης των ξένων εργατών, σε σχέση με τους όρους και τις συνθήκες εργοδότησης τους, υιοθετήθηκαν επιπρόσθετες διαδικασίες ελέγχου που περιλαμβάνουν:

- (α) Υποχρέωση των εργοδοτών όπως κατά την υποβολή αίτησης για άδεια απασχόλησης ξένου εργάτη υποβάλλεται, εκ των προτέρων, συμβόλαιο εργοδότησης στο οποίο να καθορίζονται οι όροι και οι συνθήκες εργασίας του εργοδοτούμενου. Στη συνέχεια το Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων υποβάλλει σχετική εισήγηση προς το Υπουργείο Εσωτερικών (Τμήμα Μετανάστευσης) για λήψη απόφασης ως προς την έκδοση ή μη της άδειας απασχόλησης
- (β) περιοδικές και επί τόπου επισκέψεις Λειτουργών των Επαρχιακών Γραφείων Εργασίας για εξέταση των συνθηκών εργασίας των ξένων εργατών

- (γ) **περιοδικές και επί τόπου επισκέψεις Επιθεωρητών Εργασίας των Επαρχιακών Γραφείων Επιθεώρησης του Τμήματος Επιθεώρησης Εργασίας για επιθεώρηση των συνθηκών εργασίας**
- (δ) παροχή διευκολύνσεων για θεραπεία από την αρμόδια Αρχή (Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων) σε σχέση με την υποβολή / εξέταση παραπόνου, πριν από την προσφυγή σε οποιαδήποτε δικαστική διαδικασία.

Άτομα με αναπηρίες

Η πολιτική του Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων στον τομέα της μέριμνας αναπήρων διέπεται από τις αρχές και αξίες του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών, της Διεθνούς Οργάνωσης Εργασίας, του Συμβουλίου της Ευρώπης και της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Οι κύριοι άξονες της πολιτικής αυτής εδράζονται στις αρχές της διασφάλισης της ισότητας των ευκαιριών, της ίσης μεταχείρισης και της καταπολέμησης των διακρίσεων σε βάρος των ατόμων με αναπηρίες, της διασφάλισης του δικαιώματος τους για ανεξάρτητη διαβίωση και για πλήρη ένταξη τους στην κοινωνική και οικονομική ζωή του τόπου.

Πέρα από την κύρωση των σημαντικότερων διεθνών Συμβάσεων και συγκεκριμένα του άρθρου 15 του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Χάρτη του Συμβουλίου της Ευρώπης για το δικαίωμα των ατόμων με σωματικές ή νοητικές αναπηρίες **στην ανεξαρτησία, κοινωνική ένταξη και συμμετοχή στην κοινωνική ζωή** και τη Σύμβαση με αρ. 159 της Διεθνούς Οργάνωσης Εργασίας για την Επαγγελματική Αποκατάσταση και Απασχόληση των Αναπήρων, το Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων εφαρμόζει τους πιο κάτω ειδικούς Νόμους:

- Τον περί Νοητικά Καθυστερημένων **Ατόμων Νόμος, 1989** (Ν.117/89).
- Τον περί Λαχείου Πρόνοιας Νόμο, **1992** (Ν.79(Ι)/92) **και τους περί Λαχείου Πρόνοιας Κανονισμούς (ΚΔΠ.179/94)**
- Τον περί Ειδικού Ταμείου του Κέντρου Επαγγελματικής Αποκατάστασης Ατόμων με Αναπηρίες Νόμο, 2000 (Ν.103(Ι)/2000).

- Τον περί Ατόμων με Αναπηρίες (**Τροποποιητικό**) Νόμο, **2000,(Ν.127/2000)**.

Ο περί Ατόμων με Αναπηρίες **Νόμος** του 2000 (**Ν.127(Ι)/2000**) διασφάλισε, για πρώτη φορά σφαιρικά τα δικαιώματα των ατόμων με αναπηρίες παρέχοντας ίσες ευκαιρίες για ένταξη και συμμετοχή τους στην κοινωνική και οικονομική ζωή του τόπου.

Ο Νόμος αυτός, ο οποίος **λαμβάνει** υπόψη, μεταξύ άλλων, τους Πρότυπους Κανόνες των Ηνωμένων Εθνών αναφορικά με την εξίσωση των ευκαιριών για τα άτομα με αναπηρίες, ακολουθεί τις Διεθνείς Διακηρύξεις και Διεθνή Πρότυπα, δίδει ιδιαίτερη έμφαση στην αρχή της μη διάκρισης και της ίσης μεταχείρισης και περιέχει πρόνοιες οι οποίες προωθούν τον απώτερο σκοπό της επίτευξης πλήρους συμμετοχής των ατόμων με αναπηρίες στην κοινότητα.

Ο όρος «αναπηρία» σ'ό,τι αφορά άτομο όπως αυτός καθορίζεται στον πιο πάνω Νόμο, **σημαίνει**, οποιαδήποτε μορφή ανεπάρκειας ή **αναπηρία που προκαλεί μόνιμη ή αόριστης διάρκειας** σωματική, διανοητική ή ψυχική **μειονεξία**.

Ο Νόμος κατοχυρώνει, μεταξύ άλλων:

- τα βασικά δικαιώματα των ατόμων με αναπηρίες για ανεξάρτητη διαβίωση, για πλήρη ένταξη στην κοινότητα και για ισότητα συμμετοχής στην οικονομική και κοινωνική ζωή του τόπου·
- την ίση μεταχείριση των ατόμων με αναπηρίες με τους υπόλοιπους εργοδοτούμενους από τον εργοδότη σ' ό,τι αφορά τη διαδικασία αίτησης για εργασία, την πρόσληψη, την προαγωγή, την απόλυση, την κατάρτιση και άλλους όρους και προνόμια σε σχέση με την απασχόληση·
- την ίση μεταχείριση των ατόμων με αναπηρίες με τους υπόλοιπους πολίτες κατά την παροχή αγαθών, διευκολύνσεων ή υπηρεσιών·
- τη διακίνηση και μεταφορά ατόμων με αναπηρίες· και
- την εξυπηρέτηση τους από τα μέσα τηλεπικοινωνιών και την πληροφόρηση τους από τους τηλεοπτικούς σταθμούς.

Στο Νόμο αυτό θεσμοθετήθηκε, η σύσταση συμβουλευτικού σώματος για άτομα με αναπηρίες. Συγκεκριμένα ιδρύθηκε το Παγκύπριο Συμβούλιο για Άτομα με Αναπηρίες, υπό την προεδρία του Υπουργού Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων, με συμμετοχή εκπροσώπων από όλες τις αρμόδιες Κυβερνητικές υπηρεσίες, τους κοινωνικούς εταίρους, οργανώσεις των ατόμων με αναπηρία, καθώς και δύο ανεξάρτητα άτομα με ιδιαίτερες γνώσεις στα θέματα αναπήρων **που διορίζονται από τον Υπουργό Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων.**

Μεταξύ άλλων το Συμβούλιο:

- συμβουλεύει για τον καθορισμό / αναθεώρηση της εθνικής πολιτικής σε θέματα που αφορούν τις αναπηρίες και τα άτομα με αναπηρίες·
- υποβάλλει συστάσεις για την εισαγωγή / αναθεώρηση της σχετικής Νομοθεσίας·
- συντονίζει και καθοδηγεί τις μη κρατικές δραστηριότητες για τα θέματα που αφορούν τα άτομα με αναπηρίες και επιβλέπει τις δραστηριότητες του κρατικού τομέα.

Ο Νόμος επίσης καθιερώνει την 3η Δεκεμβρίου κάθε έτους ως Διεθνή Ημέρα Ατόμων με Αναπηρίες.

Το 2004, ο περί Ατόμων με Αναπηρίες Νόμος του 2000 χρειάστηκε να τροποποιηθεί, ως αποτέλεσμα εναρμόνισης της κυπριακής νομοθεσίας με το ευρωπαϊκό κεκτημένο και συγκεκριμένα με την Ευρωπαϊκή Οδηγία 78/2000.

Συνεπώς, ο περί Ατόμων με Αναπηρίες Νόμος του 2000 θα διαβάζεται με τον Περί Ατόμων με Αναπηρίες (Τροποποιητικό) Νόμο του 2004, ο οποίος απαγορεύει οποιαδήποτε είδος διάκρισης – άμεσης ή έμμεσης – εναντίων ατόμων με αναπηρίες, αναφορικά με τους όρους πρόσβασης στην εργοδότηση, συμπεριλαμβανομένων κριτηρίων επιλογής και τους όρους απασχόλησης σε όλα τα επίπεδα της επαγγελματικής ιεραρχίας, συμπεριλαμβανομένων των προαγωγών, πρόσβαση σε όλους τους τύπους και όλα τα επίπεδα της επαγγελματικής καθοδήγησης, επαγγελματικής εκπαίδευσης, επαγγελματικής επανένταξης, συμπεριλαμβανόμενης της απόκτησης πρακτικής επαγγελματικής εμπειρίας, τους όρους και

συνθήκες απασχόλησης, συμπεριλαμβανομένων απολύσεων και αποζημίωσης.

(α) Προγράμματα για την Επαγγελματική Αποκατάσταση των Ατόμων με Αναπηρίες

Η Υπηρεσία για την Φροντίδα και Αποκατάσταση Αναπήρων Ατόμων του Τμήματος Εργασίας, η οποία ενεργεί ως συντονιστικός φορέας για τα θέματα της επαγγελματικής αποκατάστασης και κοινωνικής επανένταξης των ατόμων με αναπηρίες, εφαρμόζει από το 1993 και μετά τέσσερα σημαντικά Σχέδια τα οποία προωθούν την επαγγελματική αποκατάσταση των ατόμων με αναπηρίες. Τα Σχέδια αυτά είναι:

(i) *Σχέδιο Αυτοεργοδότησης.*

Σύμφωνα με το σχέδιο αυτό παρέχεται σε άτομα με αναπηρίες ποσό μέχρι £2,000 υπό μορφή χορηγίας και επιδότηση τόκων (£300 για 5 χρόνια), με σκοπό την αυτοεργοδότηση. **Επιπρόσθετα, η κάθε επιδότηση αυξάνεται, στις περιπτώσεις συνεταιρισμού δύο ή περισσότερων ατόμων με αναπηρία, κατά £500 το άτομο.**

(ii) *Σχέδιο Επαγγελματικής Κατάρτισης Ατόμων με Αναπηρίες σε ειδικότητες της επιλογής τους που δεν προσφέρονται στο Κέντρο Επαγγελματικής Αποκατάστασης Αναπήρων.*

Σύμφωνα με το σχέδιο αυτό, επιδοτούνται άτομα με αναπηρίες μέχρι £1.000 για δίδακτρα με σκοπό την παρακολούθηση προγραμμάτων κατάρτισης της επιλογής τους. Τα προγράμματα κατάρτισης αποσκοπούν στην βελτίωση των προοπτικών εργοδότησης και περιλαμβάνουν την μορφή μαθητείας.

(iii) *Σχέδιο Απασχόλησης με Στήριξη*

Το Σχέδιο αυτό έχει βασικά σκοπό την παροχή υποστήριξης σε άτομα με πνευματικές ή πολλαπλές αναπηρίες προς διευκόλυνση της τοποθέτησης και εργοδότησης τους στην ελεύθερη αγορά εργασίας. Η

υποστήριξη παρέχεται με τη μορφή.....
Προγράμματα Απασχόλησης με Στήριξη
εφαρμόζονται από εθελοντικές οργανώσεις και
χρηματοδοτούνται από την Κυβέρνηση, με ποσό
μέχρι £6.000.

- (iv) *Σχέδιο Παροχής Οικονομικής Βοήθειας σε Εργοδότες για
εργονομικές και άλλες διευθετήσεις, για την
εργοδότηση ατόμων με σοβαρές αναπηρίες.*

Σύμφωνα με το σχέδιο παρέχεται χορηγία ύψους μέχρι
£500 σε εργοδότες για δημιουργία νέων **ράμπων,**
εργονομικών τροποποιήσεων σε μηχανήματα κ.τ.λ.
στους χώρους εργασίας με σκοπό τη διευκόλυνση της
πρόσληψης ατόμων με αναπηρίες.

(β) Κέντρο Επαγγελματικής Αποκατάστασης Αναπήρων

Πέρα των πιο πάνω Σχεδίων, το Κέντρο Επαγγελματικής
Αποκατάστασης Αναπήρων, το οποίο λειτουργεί κάτω από την
Υπηρεσία Μέριμνας Αναπήρων, προσφέρει επαγγελματική κατάρτιση
σε άτομα με αναπηρίες σε διάφορες ειδικότητες (υποδηματοποιία,
επιπλοποιία, ξυλουργική, λευκοσιδηγοργία, μεταλλουργία,
συγκολλήσεις, κατασκευή σαρώθρων, κοπτική / ραπτική και πλεκτική).

(γ) Προγράμματα που αφορούν την Κοινωνική Ένταξη των
Ατόμων με Αναπηρίες.

- (i) *Επίδομα σοβαρής κινητικής αναπηρίας.*

Το σχέδιο αυτό εισήχθη για να συμπεριλάβει και άτομα με
κινητικές αναπηρίες που βρίσκονται σε αναπηρική καρέκλα.
Κάτω από το σχέδιο αυτό, παρέχεται στους δικαιούχους μηνιαίο
επίδομα £100. Στις 11.6.1997 το Υπουργικό Συμβούλιο, με την
Απόφαση του Αρ. 46.183 αύξησε το επίδομα στις £125, από
1.1.97. Επιπρόσθετα συμπεριλήφθηκαν στο Σχέδιο ορισμένες
ειδικές κατηγορίες Ελλήνων υπήκοων. Το μηνιαίο επίδομα
αυξήθηκε από £125 σε £150, από 16.5.01, με την απόφαση του
Υπουργικού Συμβουλίου με Αρ. 53.675. Σύμφωνα με την ίδια
απόφαση το ποσό αυτό θα αναπροσαρμόζεται κάθε έξι μήνες
βασισμένο στο κόστος ζωής. Μέχρι το τέλος του 2003, το ποσό
ήταν £159.

(ii) Έκτακτη αρωγή σε Ανάπηρους και σε Οργανώσεις

Το Σχέδιο αυτό επιχορηγεί οικονομική βοήθεια σε άτομα με αναπηρίες για την παροχή τεχνικής βοήθειας και εξοπλισμού, για διευκόλυνση του τρόπου ζωής και της απασχόλησης τους. Το σχέδιο αυτό προνοεί επίσης για ειδική βοήθεια στην Οργάνωση Αναπήρων για επιχορήγηση των καθημερινών εξόδων τους.

(iii) Επιχορήγηση διακοπών σε άτομα με αναπηρίες

Το Σχέδιο αυτό στόχο έχει την επιχορήγηση διατροφής και διαμονής σε άτομα με αναπηρίες και τους εξαρτώμενους τους, σε ξενοδοχεία, χειμερινά θέρετρα και παραθαλάσσιες περιοχές. Η Επιχορήγηση αδειών θερινών διακοπών παρέχεται στα άτομα με αναπηρίες που δεν τους παρέχεται δικαίωμα επιχορήγησης από άλλα σχέδια ή ταμεία.

(iv) Σχέδιο Οικονομικής Βοήθειας για την Αγορά Αναπηρικών Καρεκλών για Ανάπηρους.

Το Υπουργείο Υγείας ήταν μέχρι το 1997 υπεύθυνο για την παροχή οικονομικής βοήθειας για επιχορήγηση αναπηρικών καρεκλών στα άτομα με αναπηρίες. Από το 1998, υπεύθυνο για την εφαρμογή του πιο πάνω Σχεδίου είναι το Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων (Τμήμα Εργασίας)

Αποϊδρυματοποίηση ατόμων με Αναπηρίες

Με σκοπό την ένταξη των ατόμων με νοητική υστέρηση στην κοινωνική ζωή του τόπου έχει προωθηθεί η αποϊδρυματοποίηση των ατόμων με αναπηρίες με την ίδρυση σπιτιών στην κοινότητα. Σήμερα λειτουργούν τέσσερα Κρατικά Σπίτια και εννέα με εθελοντική πρωτοβουλία.

Ευρωπαϊκό Έτος Αναπήρων

Με Απόφαση του Συμβουλίου της Ευρώπης, η Κυπριακή Κυβέρνηση έχει κηρύξει το 2003 ως το Ευρωπαϊκό Έτος Ατόμων με Αναπηρίες και έχει συσταθεί μια Εθνική Επιτροπή με την συμμετοχή οργανώσεων Αναπήρων για οργάνωση διαφόρων δραστηριοτήτων /εκδηλώσεων κατά τη διάρκεια του έτους.

Εκπαίδευση

Το δικαίωμα στην εκπαίδευση διασφαλίζεται από το Άρθρο 20 του Συντάγματος και από τα Άρθρα 86 - 109 που αναφέρονται στην ίδρυση και λειτουργία της Κοινοτικής Συνέλευσης, οι εξουσίες της οποίας μεταφέρθηκαν, το 1965, στο Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού.

Γενικός σκοπός της εκπαίδευσης σε όλες τις βαθμίδες είναι, πέρα από πολλά άλλα, η προαγωγή της συνεργασίας, της αλληλοκατανόησης και της αγάπης μεταξύ των ανθρώπων και των λαών, μακριά από κάθε πλέγμα μισαλλοδοξίας και σοβινισμού, με στόχο την επικράτηση της ελευθερίας, της δικαιοσύνης και της ειρήνης.

Το Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού απορρίπτει οποιαδήποτε μορφή ρατσισμού, φυλετικής διάκρισης, ξενοφοβίας και μισαλλοδοξίας. Με σαφείς οδηγίες προς τους εκπαιδευτικούς για ανεκτικότητα και σεβασμό της διαφορετικότητας, διακηρύττει ότι σέβεται την κουλτούρα, τα ήθη και έθιμα και τον πολιτισμό των αλλόγλωσσων μαθητών. Το Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού (Υ.Π.Π.) έχει θέσει ως στόχο του, στις ανάγκες της διαμορφούμενης πολυπολιτισμικής Κυπριακής κοινωνίας, την ομαλή σχολική ένταξη και ανέλιξη όλων των μαθητών.

Στα πλαίσια του Προγράμματος της Διαπολιτισμικής Αγωγής και Εκπαίδευσης παρέχεται ενισχυτικός χρόνος για λειτουργία ομάδων στήριξης και αλφαριθμητισμού. Παρέχεται, επίσης, βοήθεια στους μαθητές των μειονοτήτων για προσωπική, εκπαιδευτική, επαγγελματική και κοινωνική ανάπτυξη. Για τους εκπαιδευτικούς πραγματοποιούνται συνέδρια και σεμινάρια πολυπολιτισμικής εκπαίδευσης από την Υπηρεσία Συμβουλευτικής και Επαγγελματικής Αγωγής, της Εκπαιδευτικής Ψυχολογίας και το Πανεπιστήμιο Κύπρου.

Το Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού (Υ.Π.Π.) διαθέτει πλήρη συγκεντρωτικά και αναλυτικά στοιχεία για την καταγωγή και χώρα προέλευσης των ξένων μαθητών και των μαθητών που προέρχονται από μειονότητες με σκοπό τον όσο το δυνατό καλύτερο προγραμματισμό της εκπαίδευσης που παρέχεται στα παιδιά αυτά.

Το Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης επιχορηγεί πλήρως τα δίδακτρα και τα μεταφορικά των τουρκοκυπρίων μαθητών που φοιτούν σε ιδιωτικά σχολεία και διαθέτει κάθε χρόνο ποσά για συντήρηση των τουρκοκυπριακών σχολείων. Όσο αφορά τους Μαρωνίτες έχει κτιστεί

καινούργιο δημοτικό σχολείο το οποίο λειτουργεί από τη σχολική χρονιά 2001-2002 και στελεγχώνεται από εκπαιδευτικούς που στέλνει το Υ.Π.Π., το οποίο επιχορηγεί και τα ιδιωτικά σχολεία στα οποία φοιτούν Μαρωνίτες μαθητές. Στη Σχολική Εφορεία Αρμενίων παραχωρείται ετήσια προϋπολογισμός για κάλυψη των μισθών των εκπαιδευτικών και των λειτουργικών εξόδων των Αρμενικών σχολείων.

Μέτρα Δράσης

1. Αναλυτικά Προγράμματα

Το Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού παρέχει μέσα από τα Αναλυτικά Προγράμματα των διαφόρων μαθημάτων και μέσα από πολλά σχολικά βιβλία, όπως στα Νέα Ελληνικά, την Ιστορία, την Πολιτική Αγωγή, τη Γεωγραφία, την Πολιτική Οικονομία, τη Φιλοσοφία, τα Κοινωνικά Θέματα, τα σωστά μηνύματα για καλλιέργεια θετικών στάσεων απέναντι στις διαφορετικές ομάδες πληθυσμού που ζουν ανάμεσά μας.

Σημειώνεται ότι η εισαγωγή νέων Αναλυτικών Προγραμμάτων και η συγγραφή και χρήση νέων σχολικών βιβλίων στις διάφορες βαθμίδες της εκπαίδευσης, ιδιαίτερα στο Ενιαίο Λύκειο και στην Τεχνική Εκπαίδευση, συνάδει με τη γενικότερη εκπαιδευτική πολιτική του Υ.Π.Π, για εκσυγχρονισμό των προγραμμάτων σπουδών και βελτίωση της παρεχόμενης εκπαίδευσης καθώς και για διάπλαση ολοκληρωμένων προσωπικοτήτων μέσα στο σύστημα αξιών και επιδιώξεων της Κυπριακής και ευρύτερα της Ευρωπαϊκής και Παγκόσμιας κοινωνίας.

Η αναβάθμιση και ενίσχυση του Καθηγητή Υπεύθυνου Τμήματος, το πρόγραμμα Δημιουργικότητα –Δράση-Κοινωνική Προσφορά(ΔΔΚ), οι θεσμοί της ενισχυτικής διδασκαλίας και των τάξεων υποδοχής, η ενίσχυση και αναβάθμιση της Συμβουλευτικής και Επαγγελματικής Αγωγής, η νέα διδακτική μεθοδολογία, ο νέος τρόπος αξιολόγησης των μαθητών, το Πρόγραμμα πρόληψης βίας και απειθαρχίας είναι βασικές καινοτομίες για υλοποίηση των στόχων του Ενιαίου Λυκείου μεταξύ των οποίων και ο σεβασμός της διαφορετικότητας του κάθε μαθητή.

2. Εκδηλώσεις / Διαγωνισμοί

Σε όλα τα σχολεία όλων των βαθμίδων τιμώνται με εκδηλώσεις, ομιλίες και σχολικές ημερίδες η ημέρα του ΟΗΕ, η ημέρα των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, η διεθνής ημέρα κατά των Φυλετικών Διακρίσεων κτλ., ενώ σε αρκετά σχολεία λειτουργούν Όμιλοι και Επιτροπές ΟΗΕ, UNESCO, Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, Ερυθρού Σταυρού, Πρόληψης της Βίας στην οικογένεια και στο σχολείο.

Πολλοί, επίσης, διαγωνισμοί έκθεσης και ζωγραφικής, παγκύπριοι ή σχολικοί, έχουν ως σκοπό την ενημέρωση και ευαισθητοποίηση των μαθητών, όπως για παράδειγμα το προσφυγικό δράμα που ταλαιπωρεί χιλιάδες ανθρώπους σε όλο τον κόσμο.

3. Ενισχυτικά Μαθήματα

Το Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού προσφέρει ενισχυτικά ή διαφοροποιημένα προγράμματα εκμάθησης της Ελληνικής γλώσσας στα παιδιά των παλιννοστώντων και αλλοδαπών για αποτελεσματικότερη επικοινωνία και ομαλή ένταξη στο κοινωνικό σύνολο. Για καλύτερη κατάρτιση των εκπαιδευτικών οργανώνονται σεμινάρια προς τους εκπαιδευτικούς με θέμα τη διδασκαλία της Ελληνικής ως δεύτερης ξένης γλώσσας.

Σύμφωνα με στατιστικά στοιχεία κατά τη σχολική χρονιά 2001-2002 ο αριθμός των αλλόγλωσσων μαθητών που φοιτούσαν σε δημοτικά σχολεία της Κύπρου ανερχόταν σε 2843. Το Υ.Π.Π στην προσπάθειά του για αποτελεσματική αντιμετώπιση των ιδιαίτερων εκπαιδευτικών και κοινωνικών αναγκών των αλλόγλωσσων μαθητών έδωσε ενισχυτικό χρόνο 935 επιπρόσθετων διδακτικών περιόδων, ο οποίος τη σχολική χρονιά 2002-2003 αυξήθηκε σε 1058 περιόδους, πέρα από τον ενισχυτικό χρόνο που δίδεται για τα προγράμματα στήριξης, αλφαριθμητισμού και ειδικών αναγκών.

Ο αριθμός των αλλόγλωσσων μαθητών, παλιννοστώντων και άλλων εθνικοτήτων, στη Μέση Εκπαίδευση ανερχόταν τη σχολική χρονιά 2001-2002 σε 1890. Συνολικά δόθηκαν στη Μέση Εκπαίδευση 2286 περίοδοι για τις ομάδες στήριξης και αλφαριθμητισμού, στις οποίες ανήκαν και οι παλιννοστώντες και αλλόγλωσσοι μαθητές.

Στα δημοτικά σχολεία έχουν δοθεί 1000 αντίτυπα των βιβλίων της γλωσσικής σειράς "Ανοίγω το Παράθυρο" του ΟΕΔΒ για τη

διδασκαλία της Ελληνικής Γλώσσας σε παιδιά αλλοδαπών και παλιννοστούτων.

Λειτουργοί της Δημοτικής Εκπαίδευσης ενημερώθηκαν στην Αθήνα για τη φιλοσοφία, την εκπαιδευτική πολιτική και τη νομοθεσία που εφαρμόζεται στο Τμήμα Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης της Ελλάδας για τους αλλόγλωσσους μαθητές. Οι ίδιοι λειτουργοί ενημερώθηκαν επίσης για τα προγράμματα διαπολιτισμικής εκπαίδευσης και διδασκαλίας της Ελληνικής ως δεύτερης/ξένης γλώσσας και για τα Αναλυτικά Προγράμματα και άλλο σχετικό διδακτικό υλικό που έχει παραχθεί από το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο της Ελλάδας.

Επιθεωρητές της Μέσης Εκπαίδευσης έλαβαν μέρος σε Διεθνές Συνέδριο του Κέντρου Διαπολιτισμικής Εκπαίδευσης του Πανεπιστημίου Πατρών το 2001 και το 2002 με θέμα "Διαπολιτισμική Εκπαίδευση, Ελληνικά ως δεύτερη ή ξένη γλώσσα".

Η Μέση Τεχνική και Επαγγελματική Εκπαίδευση εφαρμόζει τα πιο κάτω προγράμματα:

Ελληνοπόντιοι και άλλοι αλλόγλωσσοι μαθητές φοιτούν, σε μικρό αριθμό, σε προγράμματα τακτικής φοίτησης τόσο στη Θεωρητική όσο και στην Πρακτική Κατεύθυνση.

Για τους μαθητές που φοιτούν στην τακτική φοίτηση παρέχεται, όπου είναι αναγκαίο, ειδική στήριξη, ιδιαίτερα στο μάθημα των Ελληνικών.

Ελληνοπόντιοι και άλλοι αλλόγλωσσοι μαθητές φοιτούν σε προγράμματα του Συστήματος Μαθητείας, ιδιαίτερα στην Τεχνική Σχολή Πάφου, στις ειδικότητες Υδραυλικών Συγκολλητών και Επιπλοποιίας/Ξυλουργικής.

Για τους πιο πάνω μαθητευόμενους η εξεύρεση εργασίας γίνεται από τους Επιθεωρητές Μαθητείας σε συνεργασία με τους λειτουργούς των Επαρχιακών Γραφείων Εργασίας.

Ελληνοπόντιοι και άλλοι αλλόγλωσσοι μαθητές και ενήλικες φοιτούν σε προγράμματα των Απογευματινών και Βραδινών Τμημάτων των Τεχνικών Σχολών και καταβάλλουν δίδακτρα όπως και οι άλλοι σπουδαστές.

4. Σεμινάρια και Προγράμματα από το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο Κύπρου

- α) Σεμινάρια για τη Διαπολιτισμική Εκπαίδευση για εκπαιδευτικούς όλων των βαθμίδων . Επαναλήφθηκαν σε όλες τις πόλεις.
- β) Σεμινάρια για τη Συναισθηματική Παιδεία για εκπαιδευτικούς όλων των βαθμίδων. Έγιναν στη Λευκωσία, τη Λεμεσό και το Παραλίμνι.
- γ) Σεμινάρια Διδακτικής των Αγγλικών, προαιρετικά και στα πλαίσια της προϋπηρεσιακής κατάρτισης, όπου προωθείται η διγλωσσική εκπαίδευση στην Κύπρο.
- δ) Σεμινάρια στη Λευκωσία και στη Λεμεσό για την Ευρωπαϊκή διάσταση στην εκπαίδευση.
- ε) Επαναλαμβανόμενα προγράμματα εκπαίδευσης Ποντίων δασκάλων. Διαρκούν έξι μήνες και σ' αυτά συμμετέχουν κάθε χρόνο 12 δάσκαλοι από περιοχές της Μαύρης Θάλασσας.
- στ) Σεμινάρια για καθηγητές της Υπηρεσίας Συμβουλευτικής και Επαγγελματικής Αγωγής. Επαναλαμβάνονται κάθε χρόνο σε όλες τις πόλεις.
- ζ) Γίνεται προσπάθεια, τέλος, για εμπλουτισμό της ταινιοθήκης και του Τμήματος Τεχνολογίας του Π.Ι. με ταινίες και άλλα μέσα για προαγωγή της κατανόησης παιδιών που ανήκουν σε μειονότητες.

5. Κρατικά Ινστιτούτα Επιμόρφωσης (Κ.Ι.Ε)

Τα κρατικά Ινστιτούτα Επιμόρφωσης συμβάλλουν στο Σχέδιο Δράσης ως εξής:

- α) Προσφορά δωρεάν μαθημάτων της Τουρκικής γλώσσας σε παιδιά Τουρκοκυπρίων που ζουν στην Πάφο.
- β) Διδασκαλία της Ελληνικής γλώσσας δωρεάν σε παιδιά παλιννοστούντων, του Πόντου και πολιτικών εξορίστων.

6. Προγράμματα COMENIUS – Σχολικές Συμπράξεις

Μέσα από τις Σχολικές Συμπράξεις προωθείται η καταπολέμηση του ρατσισμού, των φυλετικών διακρίσεων και της ξενοφοβίας, ενώ παρέχονται ίσες ευκαιρίες για μόρφωση. Στα προγράμματα Comenius περιλαμβάνονται τα εξής σεμινάρια:

- α) Σεμινάριο Επαφής στην Πολωνία με θέμα " Εθνικές μειονότητες σε σχολεία σε αγροτικές περιοχές. Ίσες ευκαιρίες για παιδιά με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες". Συμμετέσχε το Γυμνάσιο Αγίου Αθανασίου.
- β) Το Λύκειο Ακρόπολης και το Λύκειο Λινόπετρας συμμετέσχαν σε σεμινάριο Επαφής με τίτλο "Καταπολέμηση του ρατσισμού και του κοινωνικού αποκλεισμού".
- γ) Καθηγητές της Σχολής Κωφών και του Ειδικού Σχολείου Απόστολος Βαρνάβας Λιοπετρίου έλαβαν μέρος σε σεμινάριο στο Βέλγιο με θέμα "Ειδική Εκπαίδευση και Διοίκηση".
- δ) Το Γυμνάσιο Φανερωμένης Λευκωσίας και το Γυμνάσιο Παναγίας Θεοσκεπάστης Πάφου έλαβαν μέρος σε σεμινάριο στη Ρουμανία με θέμα "Ένταξη παιδιών μειονοτήτων".
- ε) Η Αμερικανική Ακαδημία Λεμεσού έλαβε μέρος σε σεμινάριο με θέμα "Η επίδραση της μετανάστευσης στον Ευρωπαϊκό Πολιτισμό, στην Ευρωπαϊκή ταυτότητα".
- στ) Το Λύκειο Βεργίνας έλαβε μέρος στο σεμινάριο "Ευρώπη, ρίζες, ταυτότητα και πολιτισμός".
- ζ) Το Ελέναιο Δημοτικό Σχολείο Λευκωσίας έλαβε μέρος στο σεμινάριο "Τρόπος ζωής: Ομοιότητες , διαφορές στην Ευρώπη".
- η) Το Γυμνάσιο Αγίας Βαρβάρας έλαβε μέρος στο σεμινάριο "Όλοι διαφορετικοί άλλα όλοι ίσοι".
- θ) Το ίδρυμα Χρίστου Στέλιου Ιωάννου συμμετέχει στο Πρόγραμμα GRUNDTVIG με θέμα "Πολιτισμός – Περιβάλλον και άτομα με Ειδικές Ανάγκες".

7. Σχολικές Διασυνδέσεις και Ανταλλαγές – Διεθνή Μαθητικά Συνέδρια

Βασικός σκοπός των προγραμμάτων αυτών είναι η προώθηση της συνεργασίας μεταξύ σχολείων από διάφορες χώρες και της αλληλοκατανόησης ανάμεσα στους νέους για έναν κόσμο ειρηνικό, χωρίς προκαταλήψεις και διακρίσεις.

Τα σημαντικότερα προγράμματα και συνέδρια κατά τη σχολική χρονιά 2000-2001 ήταν τα εξής:

- α) Προγράμματα Παγκόσμιας Εκπαίδευσης του "Κέντρου Βορρά-Νότου" του Συμβουλίου της Ευρώπης. Σε διεθνές συνέδριο στο Στρασβούργο συμμετέσχαν καθηγήτριες από το Γυμνάσιο Αγλαντζιάς και το Λύκειο Απ.Πέτρου και Παύλου.
- β) Παγκόσμιο Μαθητικό Συνέδριο στη Χάγη, που οργανώνεται από το εκπαιδευτικό ίδρυμα The Hague International Model United Nations, το οποίο είναι συνδεδεμένο με το Τμήμα Δημοσίων Πληροφοριών των Ηνωμένων Εθνών. Την Κύπρο αντιπροσώπευσε ομάδα μαθητών και μαθητριών από το Παγκύπριο Γυμνάσιο και το Λύκειο Ακρόπολης με συνοδούς δυο Β. Διευθύντριες.
- γ) Συνέδριο Model European Parliament στο Ρότερνταμ της Ολλανδίας. Την Κύπρο εκπροσώπησε το Παγκύπριο Γυμνάσιο.
- δ) Δραστηριότητες του Οργανισμού Life-Link Σουηδίας. Την Κύπρο αντιπροσώπευσε το Λύκειο Κύκκου Πάφου.

8. Υπηρεσία Συμβουλευτικής και Επαγγελματικής Αγωγής (ΥΣΕΑ)

Μέσα στα πλαίσια των στόχων της για παροχή βοήθειας σε όλους τους μαθητές που τη χρειάζονται, η ΥΣΕΑ παρεμβαίνει ειδικά μέσα στο σχολικό χώρο στοχεύοντας στην κοινωνική ένταξη των ατόμων με ειδικές ανάγκες, στους οποίους συμπεριλαμβάνονται και οι κοινωνικά αποκλεισμένοι μαθητές.

Οι Καθηγητές Συμβουλευτικής μέσω της ατομικής, ομαδικής και οικογενειακής Συμβουλευτικής και του μαθήματος της Κοινωνικής Αγωγής (προσφέρεται στη Γ' τάξη του Γυμνασίου) βοηθούν τα άτομα αυτά να ενταχθούν ή να επανεταχθούν στην κοινωνία. Η

Συμβουλευτική παρέμβαση δεν περιορίζεται μόνο στη στήριξη των ατόμων που γίνονται θύματα του κοινωνικού αποκλεισμού και των οικογενειών τους, αλλά επεκτείνεται ιδιαίτερα μέσα στο χώρο του σχολείου με συγκεκριμένες ενέργειες (π.χ. σεμινάρια, διαλέξεις, ατομική Συμβουλευτική κτλ) με στόχο τον περιορισμό του ρατσισμού με την ευαισθητοποίηση ή τη μόρφωση του άμεσου κοινωνικού τους περιβάλλοντος (σχολείου, κοινότητας), ώστε να τα αποδεχθεί και να τα εντάξει στους κόλπους του.

9. Υπηρεσία Εκπαιδευτικής Ψυχολογίας (ΥΕΨ)

Η ΥΕΨ παρέχει ψυχολογικές υπηρεσίες προς τους γονείς και τα ίδια τα παιδιά, που στόχο έχουν την προσαρμογή τους στο Κυπριακό πολιτισμικό περιβάλλον, καθώς επίσης και συμβουλευτική προς τα σχολεία με σκοπό τη διαμόρφωση προσεγγίσεων και ανάπτυξη δραστηριοτήτων που υποβοηθούν στην αλληλοκατανόηση και αποδεκτικότητα των ξένων και των Κυπρίων μαθητών.

Στα πλαίσια των καθημερινών δραστηριοτήτων τους οι εκπαιδευτικοί ψυχολόγοι δέχονται, αξιολογούν και παρακολουθούν αριθμό ξένων μαθητών με ανεπάρκειες στον τομέα των κοινωνικών, γλωσσικών και αντιληπτικών δυσκολιών.

10. Συνέδρια Εταιρικών Σχολείων UNESCO

Τα σχολεία UNESCO δραστηριοποιούνται, για να προβάλουν τα μεγάλα ιδανικά της UNESCO και του ΟΗΕ, την ειρήνη, τη φιλία, τη συνεργασία μεταξύ των λαών την αλληλοκατανόηση, την ανοχή, την αγάπη, και εργάζονται για να περιοριστούν οι προκαταλήψεις, οι διακρίσεις, οι αντιπαλότητες . Εργάζονται για να καταπολεμηθούν φαινόμενα όπως ο ρατσισμός, ο σοβινισμός, η ξενοφοβία, η μισαλλοδοξία. Κοινό όραμα η ειρήνη, η αγάπη, η φιλία, η συνεργασία.

Το ΚΕ' Παγκύπριο Συνέδριο των Εταιρικών Σχολείων UNESCO Κύπρου που οργανώθηκε το 2002, είχε το εξής θέμα: «Ο ρατσισμός, η ξενοφοβία, η μισαλλοδοξία». Στο Συνέδριο έγινε αναφορά στα φαινόμενα αυτά, αναλύθηκαν τα αίτια που τα προκαλούν και εκφράστηκαν σκέψεις, προβληματισμοί και εισηγήσεις των νέων στα καίρια αυτά θέματα. Κύριο μοτίβο του Συνεδρίου υπήρξε το Άρθρο 1 της Οικουμενικής Διακήρυξης των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου: «Όλοι οι άνθρωποι γεννιούνται ελεύθεροι και ίσοι σε αξιοπρέπεια και δικαιώματα».

11. Σεμινάριο για τη Διδασκαλία των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων στα Σχολεία Μέσης Εκπαίδευσης

Το Σεμινάριο οργανώθηκε από τον Εθνικό Οργανισμό Προστασίας Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων και το Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού το 1999, στη Λευκωσία και στη Λεμεσό, και το παρακολούθησαν εκπαιδευτικοί και μαθητές των Γυμνασίων και Λυκείων της Κύπρου.

12. Η Ένταξη Παιδιών με Ειδικές Ανάγκες στον Κύριο Κορμό της Εκπαίδευσης

Η ένταξη παιδιών με ειδικές ανάγκες στον κύριο κορμό της εκπαίδευσης αποτελεί πάγια και εναρμονισμένη προς τις διεθνείς διακηρύξεις και τάσεις φιλοσοφία και πολιτική του Υ.Π.Π. Η υιοθέτηση της πολιτικής αυτής συνοδεύεται με αλλαγή νοοτροπιών, κοινωνικών αντιλήψεων, στάσεων και πεποιθήσεων προς τα παιδιά με ειδικές ανάγκες είτε αυτά είναι ενταγμένα στο εκπαιδευτικό σύστημα είτε στην κοινωνία. Έκφραση της πολιτικής αυτής αποτελεί ο περί Αγωγής και Εκπαίδευσης Παιδιών με Ειδικές Ανάγκες Νόμος του 1999, καθώς και οι περί Μηχανισμού Έγκαιρης Εντόπισης Παιδιών με Ειδικές Ανάγκες Κανονισμοί του 2001 και οι περί Αγωγής και Εκπαίδευσης Παιδιών με Ειδικές Ανάγκες Κανονισμοί του 2001, οι οποίοι ρυθμίζουν την εφαρμογή του νέου Νόμου.

Το Κράτος προβαίνει στον έγκαιρο εντοπισμό παιδιών με ειδικές ανάγκες από την ηλικία των τριών ετών, στην πλήρη αξιολόγηση των αναγκών τους από πολυθεματική ομάδα αξιολόγησης και στην παροχή όλων των απαραίτητων μέσων, διευκολύνσεων, απαλλαγών και ειδικής βοήθειας από εκπαιδευτικό ή βοηθητικό προσωπικό για την απρόσκοπτη φοίτησή τους στα συνηθισμένα σχολεία. Κατά τη σχολική χρονιά 2002-2003 προσφέρθηκαν εξατομικευμένα προγράμματα σε 2 893 παιδιά, από 287 εκπαιδευτικούς. Επίσης, στελεχώθηκαν τα ειδικά σχολεία με το απαραίτητο εξειδικευμένο προσωπικό (117 δάσκαλοι) για ικανοποίηση των εκπαιδευτικών και άλλων αναγκών των 355 παιδιών που φοιτούν σε αυτά.

Στέγαση

- ***Η πιο σχετική πλευρά της παρούσας κατάστασης.***

Ένα υψηλό ποσοστό ατόμων στην Κύπρο είναι ιδιοκτήτες σπιτιών, ενώ οι άστεγοι δεν αποτελούν κοινωνικό φαινόμενο της Κύπρου.

Πρόσφυγες από το 1974, χαμηλόμισθες οικογένειες και άτομα που ζουν σε μειονεκτικές περιοχές αποτελούν τις κύριες ομάδες-στόχους της παρούσας πολιτικής για τη στέγαση. Τα σχέδια στέγασης είναι πολυάριθμα αλλά τείνουν να είναι διασπασμένα και απαιτείται συντονισμός μεταξύ τους.

➤ *Πολιτική και Ινστιτούτα*

Πριν από το 1974, η στέγαση ήταν αυστηρά ιδιωτικό θέμα και ο δημόσιος τομέας είχε μικρή, άμεση ή έμμεση, ανάμιξη στην παροχή στέγασης. Η στέγαση παρεχόταν από τον ιδιωτικό τομέα και γενικά, η λειτουργία ήταν αρκετή ικανοποιητική.

Τα δημόσια σχέδια στέγασης εισήχθησαν από την Κυβέρνηση, μετά το 1974, όταν περίπου το 1/3 του πληθυσμού προσφυγοποιήθηκε. Ακόμα και σήμερα, η έμφαση της κυβερνητικής πολιτικής για τη στέγαση παραμένει σε μεγάλο βαθμό στις οικογένειες εκτοπισμένων. Έχουν εισαχθεί νέα σχέδια στέγασης για ευρύτερη κάλυψη των στόχων – ομάδων όπως: παντρεμένα ζευγάρια που ζουν σε μειονεκτικές περιοχές, πολυμελείς οικογένειες, χαμηλόμισθες οικογένειες, συμπεριλαμβανομένων και αποδεκτών δημόσιου επιδόματος κ.τ.λ. Έχουν προσδιοριστεί κοινωνικά και γεωγραφικά κριτήρια. Όλα τα σχέδια στέγασης λειτουργούν με κριτήρια τα οποία εγκρίνονται από το Υπουργικό Συμβούλιο.

Η πλειοψηφία των σχεδίων λειτουργούν κάτω από το Υπουργείο Εσωτερικών. Επιπρόσθετα στα σχέδια αυτά, το Υπουργείο Δικαιοσύνης και Δημοσίας Τάξεως διαχειρίζεται Σχέδιο Επιδότησης Ενοικίου για πρόσφυγες και επαναπατριζόμενους Κύπριους πολίτες, αντίστοιχα και οι Υπηρεσίες Κοινωνικής Ευημερίας διαχειρίζονται ειδικά Σχέδια για αποδέκτες δημόσιας βοήθειας.

Με σκοπό την συμπλήρωση των πιο πάνω Σχεδίων, η Κυβέρνηση της Κύπρου εγκαθίδρυσε τον ημικρατικό Οργανισμό Χρηματοδότησης Στέγης (Ο.Χ.Σ.). Τα δάνεια του Ο.Χ.Σ. παρέχονται σε άτομα με μέτριο προς χαμηλό εισόδημα. Περαιτέρω ο ημικρατικός Κυπριακός Οργανισμός Ανάπτυξης Γης (Κ.Ο.Α.Γ.) εγκαθιδρύθηκε με σκοπό, να βοηθήσει τα χαμηλά και μεσαία εισοδημάτων νοικοκυριά να αποκτήσουν μονάδα στέγασης και να επηρεάσουν τις τιμές στον τομέα της στέγασης και αγορά γης. Ο Κ.Ο.Α.Γ. επιτελεί τους στόχους του μέσω της απόκτησης γης και

της οικοδόμησης είτε οικοπέδων ή οικισμών τα οποία πουλούν σε κατάλληλα νοικοκυριά.

➤ *Σύντομη αξιολόγηση των προτεραιοτήτων-κλειδιά για μελλοντική επιθεώρηση.*

Με στόχο την εφαρμογή μιας ενιαίας, ολοκληρωμένης στεγαστικής πολιτικής συστάθηκε Φορέας Στεγαστικής Πολιτικής του οποίου προϊστάται ο Υπουργός Εσωτερικών. Τον Υπουργό Εσωτερικών συμβουλεύει Μόνιμη Συμβουλευτική Επιτροπή (ΜΣΕ). Η ΜΣΕ είναι αρμόδια για την υποβολή εισηγήσεων σε σχέση με τον καθορισμό της στεγαστικής πολιτικής του κράτους, πλην των στεγαστικών σχεδίων για εκτοπισθέντες, όπως η εισαγωγή νέων σχεδίων, η βελτίωση υφιστάμενων κ.α., και για την υποβολή εισηγήσεων σε σχέση με τη γενική εποπτεία, έλεγχο και παρακολούθηση της εφαρμογής των στεγαστικών Σχεδίων.

Την εκτέλεση και εφαρμογή των αποφάσεων του Φορέα και την υλοποίηση και παρακολούθηση των επιμέρους στεγαστικών Σχεδίων, αναλαμβάνουν επιμέρους Φορείς η σύνθεση των οποίων εξαρτάται από τα επιμέρους στεγαστικά Σχέδια. Στα πλαίσια της εφαρμογής των επιμέρους στεγαστικών Σχεδίων, οι Φορείς έχουν την ευθύνη για την έγκριση των αιτήσεων που υποβάλλονται.

Για τη μελέτη εξειδικευμένων θεμάτων η ΜΣΕ συστήνει Ad hoc Επιτροπές. Η ΜΣΕ έχει ορίσει τις ακόλουθες Ad hoc Επιτροπές:

- (α) Επιτροπή Κριτηρίων: Η Επιτροπή υποβάλλει εισηγήσεις για την επίτευξη ομοιομορφίας των κριτηρίων των ισχύοντων στεγαστικών Σχεδίων (πχ ύψος βοήθειας, επιτόκιο, δικαιούχοι, εισοδηματικά κριτήρια κοκ.)
- (β) Επιτροπή Εφαρμογής: Η Επιτροπή υποβάλλει εισηγήσεις για επίτευξη ομοιόμορφης πρακτικής στο χειρισμό των αιτήσεων που υποβάλλονται για την παραχώρηση βοήθειας μέσω των στεγαστικών σχεδίων.
- (γ) Επιτροπή Τήρησης Στατιστικών Σχεδίων: Η Επιτροπή καθορίζει τα στατιστικά στοιχεία που πρέπει να τηρούνται για σκοπούς εποπτείας και ελέγχου της εφαρμογής των Σχεδίων (πχ παρακολούθηση εκτέλεσης έργων και αξιολόγησή τους, αριθμός αιτήσεων κατά Κοινότητα, Επαρχία και έτος)

Τα πρώτα συγκεκριμένα θετικά αποτελέσματα από την σύσταση του Φορέα Στεγαστικής Πολιτικής σύμφωνα με τις Αποφάσεις του Υπουργικού Συμβουλίου είναι τα ακόλουθα:

- βελτίωση και διασφάλιση της ομοιομορφίας των Σχεδίων που διαχειρίζεται το Υπουργείο Εσωτερικών.
- ενιαίο επιτόκιο για όλα τα στεγαστικά Σχέδια
- διασφάλιση ομοιομορφίας στις διαδικασίες που ακολουθούνται για την εξέταση αιτήσεων και
- καθορισμός των στατιστικών στοιχείων που θα τηρούνται για την παρακολούθηση των αποτελεσμάτων από την εφαρμογή των Σχεδίων.

Επί του παρόντος η ad hoc Επιτροπή Κριτηρίων, εξετάζει όλα τα κυβερνητικά στεγαστικά σχέδια σε μια προσπάθεια διασφάλισης της ομοιομορφίας και βελτίωσης των κριτηρίων και παροχής στεγαστικών σχεδίων. Η ίδια Επιτροπή εξετάζει επίσης την εισαγωγή ενός νέου στεγαστικού προγράμματος για άτομα με αναπηρίες.

Απόκτηση Ακίνητης Περιουσίας

Η υφιστάμενη νομοθεσία θέτει αριθμό περιορισμών αναφορικά με την απόκτηση ακίνητης ιδιοκτησίας από αλλοδαπούς. Συγκεκριμένα, προβλέπει ότι οι αλλοδαποί, οι ξένες εταιρείες, καθώς και οι κυπριακές εταιρείες που βρίσκονται κάτω από ξένο έλεγχο δεν μπορούν να αποκτήσουν ακίνητη ιδιοκτησία στην Κύπρο, εξαιρουμένης της περίπτωσης απόκτησης τέτοιας ιδιοκτησίας από κληρονομιά, εκτός αν δοθεί σχετική έγκριση από το Υπουργικό Συμβούλιο. Η νομοθεσία θέτει συγκεκριμένα κριτήρια με βάση τα οποία το Υπουργικό Συμβούλιο εξετάζει αιτήσεις για παραχώρηση άδειας για απόκτηση ακίνητης ιδιοκτησίας.

Οι πρόνοιες αυτές δεν εφαρμόζονται σε κύπριους πολίτες που δεν κατοικούν στην Κύπρο ή σε πρόσωπα κυπριακής καταγωγής (ακόμη και στην περίπτωση που τα πρόσωπα αυτά δεν είναι κύπριοι πολίτες).

Στα πλαίσια εναρμόνισης της κυπριακής νομοθεσίας με το κοινοτικό κεκτημένο, οι πολίτες κρατών μελών της Ε.Ε. και των νομικών προσώπων που έχουν συσταθεί σε κράτη μέλη της Ε.Ε., σε σχέση με τη δυνατότητα κτήσης ακίνητης ιδιοκτησίας έχουν τα ίδια δικαιώματα με

τους Κύπριους πολίτες, εξαιρουμένης της περίπτωσης απόκτησης δευτερεύουσας κατοικίας.

Όσον αφορά το θέμα της κτήσης δευτερεύουσας κατοικίας στην επικράτεια της Δημοκρατίας από πολίτες ή νομικά πρόσωπα κρατών μελών της ΕΕ, έχει δοθεί στην Κυπριακή Δημοκρατία μεταβατική περίοδος πέντε ετών μετά την ένταξη στην ΕΕ.

Υγεία

Η Κύπρος δεν έχει ακόμη εισαγάγει εθνικό σύστημα υγείας. Σήμερα, η ιατρική φροντίδα παρέχεται από τα κυβερνητικά ιατρικά ιδρύματα και τον ιδιωτικό ιατρικό τομέα. Υπολογίζεται ότι 70% περίπου του πληθυσμού δικαιούται δωρεάν περίθαλψη και 20% περίπου περίθαλψη έναντι μειωμένων τελών, από τις κυβερνητικές ιατρικές υπηρεσίες.¹⁵

Δωρεάν περίθαλψη παρέχεται:

- Ανεξάρτητα από εισόδημα στα εν ενεργεία και αφυπηρετηθέντα μέλη της δημόσιας υπηρεσίας, της δημόσιας εκπαιδευτικής υπηρεσίας, της αστυνομίας και των ενόπλων δυνάμεων, περιλαμβανομένων των εξαρτωμένων των κατηγοριών αυτών, στα μέλη οικογενειών με τέσσερα ή περισσότερα παιδιά, ανάπηρους πολέμου, φοιτητές του Πανεπιστημίου Κύπρου και άλλων κρατικών εκπαιδευτικών ιδρυμάτων, λήπτες δημόσιου βοηθήματος και πρόσωπο πάσχοντα από ορισμένες χρόνιες ασθένειες.
- Σε άτομα των οποίων το ετήσιο εισόδημα δεν υπερβαίνει τις £9000.
- Σε μέλη οικογενειών των οποίων το ετήσιο εισόδημα δεν υπερβαίνει τις £18.000 πλέον £1000 για κάθε εξαρτώμενο παιδί της οικογένειας.

Περίθαλψη έναντι μειωμένων τελών παρέχεται:-

- Σε άτομα των οποίων το ετήσιο εισόδημα είναι μεταξύ £9.001 και £18.000.

¹⁵ Στατιστικά Στοιχεία Υπουργείου Υγείας

- Στα μέλη οικογενειών των οποίων το ετήσιο εισόδημα είναι μεταξύ £18.001 και £22.000 πλέον £1000 για κάθε εξαρτώμενο παιδί της οικογένειας.

Μείωση τελών για ενδονοσοκομειακή νοσηλεία προβλέπεται για πρόσωπα που δεν ανήκουν στις πιο πάνω κατηγορίες δικαιούχων, ανάλογα με το ύψος των τελών και το εισόδημα του ατόμου ή της οικογένειάς.

Οι περί Κυβερνητικών Ιατρικών Ιδρυμάτων και Υπηρεσιών Γενικοί Κανονισμοί του 2000 και 2002, που διέπουν την παροχή ιατρικής περίθαλψης από τις κυβερνητικές ιατρικές υπηρεσίες αποκλείουν τους αλλοδαπούς από το δικαίωμα για δωρεάν ή έναντι μειωμένων τελών περίθαλψη, έστω κι αν κατοικούν στην Κύπρο και πληρούν τα εισοδηματικά και άλλα κριτήρια.

Παρόμοια διάταξη υπάρχει και στους περί Γενικού Συστήματος Υγείας Νόμους του 2001 και 2002, που προβλέπουν για καθολική κάλυψη του πληθυσμού με κριτήριο την υπηκοότητα και κατοικία. Οι αλλοδαποί κάτοικοι Κύπρου θα καλύπτονται μόνο αν καταβάλλουν εισφορά στο Γενικό Σύστημα Υγείας. Το Σύστημα αναμένεται να τεθεί σε εφαρμογή μέσα σε 4-5 χρόνια.

Σημειώνεται ότι οι ασθενείς με AIDS, σεξουαλικά μεταδιδόμενα νοσήματα και φυματίωση, δικαιούνται δωρεάν περίθαλψη στα Κυβερνητικά Ιατρικά Ιδρύματα χωρίς διάκριση με βάση την υπηκοότητα. Το ίδιο ισχύει και για υπηρεσίες παρεχόμενες στα Τμήματα Ατυχημάτων και Επειγόντων Περιστατικών.

Το Εθνικό πρόγραμμα AIDS εφαρμόζεται σύμφωνα με τέσσερις κατευθυντήριες γραμμές (αναφέρονται πιο κάτω μαζί με τις στρατηγικές διαχείρισης ελέγχου του HIV/AIDS):

1. Πρόληψη σεξουαλικής μετάδοσης του HIV με βάση:
 - (i) Την προώθηση της αποχής, της αμοιβαίας εμπιστοσύνης, τις ασφαλείς σεξουαλικές πρακτικές και τη σωστή χρήση προφυλακτικών.
 - (ii) Τα σχολικά προγράμματα (πυρήνες επιμόρφωσης, διαλέξεις κλπ), προγράμματα για το ευρύ κοινό, την Εθνική Φρουρά, την Αστυνομία, και μη κυβερνητικούς οργανισμούς και άλλες ομάδες.

2. Πρόληψη της μετάδοσης του HIV μέσω του αίματος και των παραγώγων του αίματος, μέσω:

- (i) Καθολικού ελέγχου του προσφερόμενου αίματος.
- (ii) Επιλογής των δοτών και παροχής συμβουλευτικής αγωγής.

3. Πρόληψη περιγεννητικής μετάδοσης του HIV μέσω:

- (i) Αγωγής υγείας.
- (ii) Παρακολούθησης και παροχής συμβουλευτικής αγωγής σε εγκύους.
- (iii) Προγεννητικής θεραπείας σε AZT εγκύους που έχουν μολυνθεί με HIV.

4. Μείωση των προσωπικών και κοινωνικών επιπτώσεων του HIV με την παροχή:

- (i) Δωρεάν θεραπείας για ευκαιριακά νοσήματα και αντιρετροϊκής θεραπείας.
- (ii) Εργαστηριακών υπηρεσιών διάγνωσης και παρακολούθησης, σύμφωνα με τις κατευθυντήριες γραμμές του Παγκόσμιου Οργανισμού Υγείας.
- (iii) Συμβουλών (πριν και μετά την εξέταση η οποία είναι συνεχής για τους ασθενείς με HIV και AIDS και τις οικογένειες τους), προσιτής σε όλους όσοι ζητούν στήριξη. Επίσης παρέχεται κοινωνική και οικονομική στήριξη προς όλους τους ενδιαφερόμενους από το Υπουργείο Υγείας και τους μη κυβερνητικούς οργανισμούς.
- (iv) Αγωγή προς το κοινό προς αποφυγή διακρίσεων και σεβασμό των ανθρωπίνων δικαιωμάτων των ασθενών με HIV και AIDS και των οικογενειών τους.

Αγωγή Υγείας:

Η Αγωγή Υγείας διεξάγεται με:

- Παραδοσιακές μεθόδους όπως διαλέξεις, προγράμματα από τα ΜΜΕ, ειδικές εκδηλώσεις, διανομή υλικού, ομιλίες σε διάφορες ομάδες του πληθυσμού κυρίως στη νεολαία, κλπ,

- Πυρήνες επιμόρφωσης πάνω σε πιλοτική βάση σε μικρό αριθμό των τελευταίων τάξεων της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, και
- ειδικά προγράμματα που απευθύνονται σε επιλεγμένες ομάδες (όπως σε αλλοδαπές που εργάζονται σε μπαρ) και διεξάγονται σε συνεργασία με το Σύνδεσμο Οικογενειακού Προγραμματισμού, τη νεολαία του Συνδέσμου Κυπρίων Οδηγών, μέλη Συντεχνιών κλπ.

Προσδίδεται ιδιαίτερη έμφαση στην αγωγή σε θέματα υγείας για:

- την αλλαγή συμπεριφοράς κυρίως σε σχέση με τη σεξουαλική μετάδοση του ιού με πληροφόρηση ως προς την αποχή και το καθυστερημένο σεξ, την αυτοσυγκράτηση, το ασφαλές σεξ και τη σωστή χρήση προφυλακτικού,
- την ευαισθητοποίηση σε σχέση με τις κοινωνικές και προσωπικές πτυχές της επιδημίας, και
- τις γενικές πτυχές της επιδημίας (πχ τους λιγότερο συχνούς τρόπους μετάδοσης του ιού στην Κύπρο).

Επιδημιολογική παρακολούθηση

Η επιδημία παρακολουθείται πρώτιστα μέσω συνδυασμού και ανάλυσης των στατιστικών στοιχείων, τα οποία αναφέρονται στις αρχές.

Επιπρόσθετα, διεξάγεται έρευνα μεταξύ:

- ασθενών με σεξουαλικά μεταδιδόμενες ασθένειες,
- νεοσύλλεκτων στρατιωτών, και
- άλλων ομάδων, όπου κρίνεται αναγκαίο (πχ το 1992 και 1993 μια ομάδα ανθρώπων που υπεβλήθη σε προγραμμαίο τεστ θαλασσαιμίας έκαναν ανώνυμα τεστ για HIV και δεν βρέθηκαν θετικοί).

Φυλετική ή εθνοτική διάκριση

- Με τη ψήφιση, στις 31/3/2004, της νέας εναρμονιστικής νομοθεσίας με τίτλο «Ο περί Ίσης Μεταχείρισης (Εθνοτική και Φυλετική Καταγωγή) Νόμος του 2004 [N. 59(I)/2004]

θεσπίστηκε πλαίσιο για την καταπολέμηση των διακρίσεων λόγω φυλετικής ή εθνοτικής καταγωγής, με στόχο να πραγματοποιηθεί στην Κύπρο η αρχή της ίσης μεταχείρισης. Η εν λόγω νομοθεσία υιοθετεί το μεγαλύτερο μέρος της Οδηγίας του Συμβουλίου με αρ. 2000/43/EK (Παράρτημα Ι), εκτός αυτού που αναφέρεται στην απασχόληση και την θεσμοθέτηση ανεξάρτητου φορέα (Άρθρο 13 της Οδηγίας), το οποίο καλύπτεται με άλλες εναρμονιστικές νομοθεσίες. Η εν λόγω νομοθεσία προβλέπει, ανάμεσα σε άλλα, για:

- Την απαγόρευση κάθε άμεσης και έμμεσης διάκρισης λόγω φυλετικής ή εθνοτικής καταγωγής σε ό,τι αφορά τους τομείς της κοινωνικής προστασίας, συμπεριλαμβανομένης της κοινωνικής ασφάλισης και της υγειονομικής περίθαλψης, τις κοινωνικές παροχές, την εκπαίδευση και την πρόσβαση σε αγαθά και υπηρεσίες που είναι διαθέσιμα στο κοινό και στην παροχή αυτών, συμπεριλαμβανομένης της στέγασης·
 - Θετικές δράσεις και θέσπιση ειδικών μέτρων, με σκοπό την πρόληψη ή την αντιστάθμιση μειονεκτημάτων λόγω φυλετικής ή εθνοτικής καταγωγής·
 - Δικαστικές ή/και διοικητικές θεραπείες προς υπεράσπιση των δικαιωμάτων προσώπου που θεωρεί εαυτό ζημιωθέν από τη μη τήρηση της αρχής της ίσης μεταχείρισης·
 - Ποινικές κυρώσεις·
 - Βάρος της απόδειξης σε πολιτικές διαδικασίες, και
 - Προστασία έναντι αντιποίνων
- Με τη ψήφιση, επίσης, της νέας εναρμονιστικής νομοθεσίας με τίτλο «Ο περί της Ίσης Μεταχείρισης Προσώπων στην Απασχόληση και την Εργασία Νόμος του 2004 [Ν. 58(I)/2004] ρυθμίζονται τα θέματα εξάλειψης μορφών διάκρισης, ως εκ της φυλετικής ή εθνοτικής καταγωγής στον τομέα της απασχόλησης.

- Με τη θέσπιση του περί Επιτρόπου Διοικήσεως (Τροποποιητικού) Νόμου του 2004 [Ν. 36(Ι)/2004] και του περί Καταπολέμησης των Φυλετικών και Ορισμένων Άλλων Διακρίσεων (Επιτρόπου) Νόμου του 2004 [Ν. 42(Ι)/2004] θεσμοθετήθηκε ανεξάρτητο Σώμα, το οποίο κέκτηται αρμοδιότητας, ανάμεσα σε άλλα, όπως:
 - Επιλαμβάνεται παραπόνων για παραβίαση της αρχής της ίσης μεταχείρισης δυνάμει των πιο πάνω Νόμων·
 - Παρέχει ανεξάρτητη συνδρομή σε θέματα διακρίσεως·
 - Επιβάλλει διοικητικές και άλλες κυρώσεις·
 - Διεξάγει ανεξάρτητες μελέτες/έρευνες για τις διακρίσεις, και
 - Δημοσιεύει ανεξάρτητες εκθέσεις και διατυπώνει συστάσεις για κάθε θέμα που αφορά τέτοιες διακρίσεις.

- Πρόσθετα, η φυλετική ή άλλη διάκριση αντίθετα προς το Σύνταγμα μπορεί να στοιχειοθετήσει το ποινικό αδίκημα της «Ανυπακοής προς το Νόμο» που προβλέπει το άρθρο 136 του Ποινικού Κώδικα (Κεφ. 154) και που τιμωρείται με φυλάκιση μέχρι 2 χρόνια ή και πρόστιμο που δεν υπερβαίνει τις £1.500.

- Επίσης, πρόσωπα που υπηρετούν στη δημόσια υπηρεσία μπορούν να διωχθούν για το αδίκημα της «κατάχρησης αξιώματος» (που τιμωρείται με φυλάκιση που δεν υπερβαίνει τα δύο χρόνια και με πρόστιμο που δεν υπερβαίνει τις £1.500) αν προβούν σε δυσμενή διάκριση κατά την άσκηση ή κατ'επίκληση άσκησης της εξουσίας του λειτουργήματος τους (άρθρο 105 και 35 του Π.Κ.).

- Η συμμετοχή σε πολεμική επιχείρηση εναντίον μιας φυλής ή ομάδας προσώπων είναι αδίκημα σύμφωνα με τον Π.Κ. που τιμωρείται με φυλάκιση δια βίου (Άρθρο 40). Δημοσιεύματα που έχουν σαν σκοπό τη δημιουργία αισθημάτων κακής διάθεσης ή εχθρότητας μεταξύ διαφορετικών κοινοτήτων ή τάξεως του πληθυσμού είναι επίσης αδίκημα και τιμωρείται με φυλάκιση μέχρι 5 χρόνια (Άρθρο 47). Αν τα αισθήματα αυτά δημιουργούνται από οποιαδήποτε οργάνωση προσώπων τότε αυτή είναι παράνομη τα δε μέλη και οι αξιωματούχοι της είναι ένοχοι κακούργηματος και υπόκεινται σε φυλάκιση μέχρι 3 χρόνια και 7 χρόνια αντίστοιχα (άρθρα 56 και 63).

- Σύμφωνα με το Νόμο που επικύρωσε τη Σύμβαση για την Παρεμπόδιση και Τιμωρία του Εγκλήματος της Γενοκτονίας (Κυρωτικός Νόμος Αρ. 59 του 1980) τιμωρούνται οι πράξεις γενοκτονίας που προβλέπει η Σύμβαση, δηλ. οι πιο κάτω πράξεις που διαπράττονται με σκοπό τη συνολική ή μερική καταστροφή μιας εθνικής, φυλετικής ή θρησκευτικής ομάδας:
 - (α) Θανάτωση μελών της ομάδας
 - (β) πρόκληση σοβαρής σωματικής ή πνευματικής βλάβης στα μέλη της ομάδας
 - (γ) εσκεμμένη επιβολή επί της ομάδας συνθηκών ζωής υπολογιζομένων να επιφέρουν τη μερική ή συνολική φυσική καταστροφή της
 - (δ) επιβολή μέτρων που σκοπεύουν να παρεμποδίσουν τις γεννήσεις εντός της ομάδας
 - (ε) βίαιη μεταφορά παιδιών της ομάδας σε άλλη ομάδα.

Η ποινή που προβλέπεται για τις πιο πάνω πράξεις είναι η ποινή της ισόβιας κάθειρξης.

Θρησκεία ή πεποιθήσεις

Δεν υπάρχει κρατική θρησκεία στην Κύπρο και δεν υπάρχει νόμος που απαριθμεί ή προβαίνει σε οποιαδήποτε διάκριση ανάμεσα στις θρησκείες που αναγνωρίζονται και δεν αναγνωρίζονται. Το Άρθρο 18 του Συντάγματος διασφαλίζει το δικαίωμα ελευθερίας σκέψης, συνείδησης και θρησκείας (με εξαίρεση τις θρησκείες των οποίων τα δόγματα ή οι ιεροτελεστίες είναι μυστικές) και την αρχή της ισότητας μεταξύ όλων των θρησκειών ή θρησκευτικών ιδρυμάτων. Το Άρθρο 18 διασφαλίζει επίσης το δικαίωμα κάθε ατόμου – ατομικά, συλλογικά, ιδιωτικά ή δημόσια - να πρεσβεύει την πίστη του και να εκδηλώνει τη θρησκεία ή τις θρησκευτικές πεποιθήσεις του μέσα από τη λατρεία, τη διδασκαλία, την τήρηση των τύπων, καθώς επίσης διασφαλίζει το δικαίωμα μεταβολής της θρησκείας ή των θρησκευτικών του πεποιθήσεων. Το Άρθρο 18 απαγορεύει τη χρήση φυσικής ή ηθικής βίας για σκοπούς εξαναγκασμού μεταβολής ή παρεμβολής εμποδίου σε κάποιο άτομο όπως μεταβάλλει τη θρησκεία του.

Ο Π.Κ. προβλέπει επίσης ποινικά αδικήματα για την προστασία της θρησκείας οποιουδήποτε προσώπου ή τάξεως προσώπων. Έτσι η καθύβριση θρησκευμάτων με την καταστροφή ή βεβήλωση τόπων λατρείας κλπ, τιμωρείται με φυλάκιση μέχρι 2 ετών (Άρθρο 138), η

προσβολή θρησκευματικών αισθημάτων με λέξεις, χειρονομίες κλπ, με φυλάκιση μέχρι ενός έτους (Άρθρο 141) και η δημοσίευση βιβλίων, φυλλαδίων κλπ, που εκλαμβάνονται από οποιαδήποτε τάξη προσώπων ως δημόσια καθύβριση της θρησκείας τους ή των πρεσβευόντων την θρησκεία αυτή, με φυλάκιση μέχρι 2 χρόνων (Άρθρο 142).

ΣΩΜΑΤΑ / ΦΟΡΕΙΣ

● Με τη ψήφιση του περί Επιτρόπου Διοικήσεως (Τροποποιητικού) Νόμου του 2004 [Ν. 36(Ι)/2004] και του περί Καταπολέμησης των Φυλετικών και Ορισμένων Άλλων Διακρίσεων (Επιτρόπου) Νόμου του 2004 [Ν. 42(Ι)/2004] θεσμοθετήθηκε εξειδικευμένο Σώμα ή Αρχή κατ' επιταγή του άρθρου 13 της Οδηγίας 2000/43/ΕΚ, που θα ασχολείται αποκλειστικά με το θέμα των διακρίσεων στους τομείς που πραγματεύονται οι δύο οδηγίες του Συμβουλίου (2000/43/ΕΚ και 2000/78/ΕΚ – Παρ. Ι και ΙΙ της Έκθεσης).

● Επίσης, η λειτουργία θεσμών και φορέων, δυνάμει προνοιών του Συντάγματος ή ειδικών νομοθετημάτων, όπως του Γενικού Εισαγγελέα της Δημοκρατίας, της Επιτρόπου Διοικήσεως, της Επιτρόπου Νομοθεσίας, της Επιτρόπου Προστασίας Προσωπικών Δεδομένων, του Προεδρικού Επιτρόπου, του Εθνικού Μηχανισμού για τα Δικαιώματα της Γυναίκας, της Αρχής Προσφύγων και της Αρχής Ραδιοτηλεόρασης καθώς επίσης της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Ελέγχου της Βουλής και των μη κυβερνητικών οργανισμών συμβάλλουν στην προστασία ατόμων ή ομάδων του κοινωνικού συνόλου έναντι οποιασδήποτε διάκρισης.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΙV

Τίτλος	Αρ. του Κυρωτικού Νόμου
Η Ευρωπαϊκή Σύμβαση για την Προάσπιση των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων και Θεμελιωδών Ελευθεριών και όλα τα Πρωτόκολλά της.	39/62, 118/68, 52/89 11 (ΙΙΙ)/99, 35/86, 25(ΙΙΙ)/92, 41(ΙΙΙ)/93 8(ΙΙΙ)/95, 18(ΙΙΙ)/00, 13(ΙΙΙ)/02 και 1(ΙΙΙ)/03.
Τα δύο Διεθνή Σύμφωνα για τα Οικονομικά, Κοινωνικά, Πολιτιστικά Αστικά και Πολιτικά Δικαιώματα.	14/69
Το Πρώτο και Δεύτερο Προαιρετικό Πρωτόκολλο του Διεθνούς Συμφώνου για τα Αστικά και Πολιτικά Δικαιώματα.	17(ΙΙΙ)/92, 12(ΙΙΙ)/99 και 10(ΙΙΙ)/03.
Ο Ευρωπαϊκός Κοινωνικός Χάρτης.	64/67, όπως τροποποιήθηκε από τους Νόμους 5/75, 31/88 και 203/91.
Το Πρωτόκολλο που τροποποιεί τον Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Χάρτη.	10(ΙΙΙ)/93
Το Πρόσθετο Πρωτόκολλο του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Χάρτη που προνοεί για το Σύστημα Συλλογικών Παραπόνων.	9(ΙΙΙ)/96
Ο Αναθεωρημένος Ευρωπαϊκός Κοινωνικός Χάρτης.	27(ΙΙΙ)/2000
Η Διεθνής Σύμβαση για την Εξάλειψη Κάθε Μορφής Φυλετικής Διάκρισης.	12/67, όπως τροποποιήθηκε από τους Νόμους 11/92, 6(ΙΙΙ)/95 και 28(ΙΙΙ)/99.
Η Σύμβαση των ΗΕ για την Εξάλειψη κάθε μορφής Διάκρισης κατά των Γυναικών.	78/85
Το Πρόσθετο Πρωτόκολλο για την Εξάλειψη κάθε Μορφής Διάκρισης κατά των Γυναικών.	1(ΙΙΙ)/02
Η Σύμβαση των ΗΕ για την Καταστολή της Διακίνησης και την Εξάλειψη της Σωματεμπορίας και της Εκμετάλλευσης της Πορνείας Άλλων.	57/83
Η Σύμβαση της Διεθνούς Οργάνωσης Εργασίας (ΙΟ) για τη Διάκριση (Απασχόληση και Επάγγελμα).	3/68
Η Σύμβαση της Διεθνούς Οργάνωσης Εργασίας (ΙΟ) για τη Μετανάστευση με σκοπό την Απασχόληση (Αναθεωρημένη). Κυρώθηκε από το Ηνωμένο Βασίλειο και επεκτάθηκε στην Κύπρο μετά την ανεξαρτησία η Κυβέρνηση της Δημοκρατίας	

γνωστοποίησε, στις 23/9/60, με δήλωσή της προς το Γενικό Γραμματέα, ότι δεσμεύεται από τη Σύμβαση.	
Η Σύμβαση της Διεθνούς Οργάνωσης Εργασίας (ILO) για τους Μετανάστες Εργάτες (Συμπληρωματικές Διατάξεις).	36/77
Η Σύμβαση της Διεθνούς Οργάνωσης Εργασίας (ILO) για την Απαγόρευση και Άμεση Δράση για την Εξάλειψη των Χειροτέρων Μορφών Παιδικής Δουλείας.	31(III)/00
Η Σύμβαση της Διεθνούς Οργάνωσης Εργασίας (ILO) για Ίση Αμοιβή μεταξύ Ανδρών και Γυναϊκών για Εργασία Ίσης Αξίας.	213/87 και 144(I)/00.
Η Σύμβαση της Διεθνούς Οργάνωσης Εργασίας (ILO) για τις Παροχές Αναπηρίας, Γήρατος και Επιζώντων.	125/68
Η Σύμβαση της Διεθνούς Οργάνωσης Εργασίας (ILO) για το Ελάχιστο Όριο Ηλικίας Εισδοχής Παιδιών σε Απασχόληση στη Θάλασσα (Αναθεωρημένη) του 1936.	8(III)/94
Η Σύμβαση της Διεθνούς Οργάνωσης Εργασίας (ILO) αναφορικά με το Κατώτατο Όριο Ηλικίας στην Απασχόληση, 1973.	17(III)/97
Η Σύμβαση της Διεθνούς Οργάνωσης Εργασίας (ILO) αναφορικά με το Ελάχιστο Όριο Ηλικίας για την Αποδοχή σε Απασχόληση σε Ορυχεία (Υπόγειες Εργασίες).	80/66
Η Σύμβαση της Διεθνούς Οργάνωσης Εργασίας (ILO) για τη Μερική Απασχόληση.	6(III)/97
Το Πρωτόκολλο που αφορά σε ορισμένες περιπτώσεις ελλείψεως υπηκοότητας.	64/77
Η Σύμβαση της Διεθνούς Οργάνωσης Εργασίας (ILO) για την Επαγγελματική Αποκατάσταση και Εργασία (Ανάπηρα Άτομα).	42/87
Η Σύμβαση των ΗΕ για την Παρεμπόδιση και Τιμωρία του Εγκλήματος της Γενοκτονίας.	59/80
Η Σύμβαση της Γενεύης και το Πρωτόκολλό της σχετικά με το Νομικό Καθεστώς των Προσφύγων. Η Σύμβαση κυρώθηκε από το Ηνωμένο Βασίλειο και επεκτάθηκε στην Κύπρο το 1956. Μετά την ανεξαρτησία, η Κυβέρνηση της Δημοκρατίας γνωστοποίησε, στις 16/5/63, με δήλωσή της προς το Γενικό Γραμματέα, ότι δεσμεύεται από τη Σύμβαση.	73/68
Οι Συμβάσεις της Γενεύης της 12ης Αυγούστου 1949.	40/66
Το Πρόσθετο Πρωτόκολλο στις Συμβάσεις της Γενεύης της 12 ^{ης} Αυγούστου 1949, αναφορικά με την Προστασία	43/79

των Θυμάτων Διεθνών Ενόπλων Συρράξεων (Πρωτόκολλο Ι).	
Το Πρόσθετο Πρωτόκολλο στις Συμβάσεις της Γενεύης της 12 ^{ης} Αυγούστου 1949, σχετικά με την Προστασία Θυμάτων Μη Διεθνών Ενόπλων Συγκρούσεων (Πρωτόκολλο ΙΙ).	7(ΙΙΙ)/95
Η Σύμβαση Πλαίσιο για την Προστασία των Εθνικών Μειονοτήτων.	28(ΙΙΙ)/95
Ο Ευρωπαϊκός Χάρτης για Περιφερειακές ή Μειονοτικές Γλώσσες.	39(ΙΙΙ)/93
Η Σύμβαση για την Προστασία των Παιδιών και τη Συνεργασία αναφορικά με την Διακρατική Υιοθεσία.	26(ΙΙΙ)/94
Η Σύμβαση των ΗΕ για τα Δικαιώματα του Παιδιού.	243/90 και 5(ΙΙΙ)/2000.
Η Σύμβαση των ΗΕ για τα Πολιτικά Δικαιώματα των Γυναικών.	107/68
Η Σύμβαση των ΗΕ για τη Συναίνεση σε Γάμο, Ελάχιστη Ηλικία Γάμου και Εγγραφή Γάμου.	16(ΙΙΙ)/02
Η Σύμβαση των ΗΕ εναντίον των Διακρίσεων στην Εκπαίδευση.	18/70
Οι Συμβάσεις των Η.Ε. και του Σ.τ.Ε, εναντίον των Βασανιστηρίων και της Απάνθρωπης ή Ταπεινωτικής Μεταχείρισης ή Τιμωρίας, και τα Πρωτόκολλα Αρ. 1 και 2 της τελευταίας Σύμβασης.	235/90, 35(ΙΙΙ)/93, 24/89 και 8(ΙΙΙ)/97
Η Ευρωπαϊκή Σύμβαση για την Προστασία των Ατόμων από την Αυτοματοποιημένη Επεξεργασία Προσωπικών Δεδομένων.	28(ΙΙΙ)/01
Το Καταστατικό της Ρώμης για το Διεθνές Ποινικό Δικαστήριο.	8(ΙΙΙ)/02
Η Σύμβαση των ΗΕ για το Οργανωμένο Έγκλημα και τα τρία Πρωτόκολλά της.	11(ΙΙΙ)/03
Η Σύμβαση της Χάγης για Δικαιοδοσία, Εφαρμοστέο Δίκαιο, Αναγνώριση, Επιβολή και Συνεργασία σε σχέση με Γονική Ευθύνη και Μέτρα για την Προστασία Παιδιών.	24(ΙΙΙ)/04
Η Σύμβαση του Συμβουλίου της Ευρώπης κατά του Εγκλήματος μέσω Διαδικτύου και του Πρόσθετου Πρωτοκόλλου της αναφορικά με την Ποινικοποίηση Πράξεων Ρατσιστικής και Ξενοφοβικής Φύσης που διαπράττονται μέσω συστημάτων Ηλεκτρονικών Υπολογιστών.	22(ΙΙ)/2004 26(ΙΙΙ)/2004

